

„STRAŽA“

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

Celo leto . . . . . 12 K
Pol leta . . . . . 6 K
Četrt leta . . . . . 3 K
Mesečno . . . . . 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila
se računijo s 15 vin. od 6 redne
petivrstice; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 138

Maribor, dne 26. novembra 1909.

Letnik I.

Davek na vino.

Kakor se nam iz Dunaja iz poslanskih
krogov poroča, je finančni minister začel
omahovati, ali bi sploh vložil v zbornici na-
črt vinskega davka, ker se je v vinorodnih
krajih začel tako velik odpor.

Vinorejci!

Finančni minister Bilinski namerava uvesti
nov davek na vino. Vi sami najbolje veste, kako
občutno bi bili prizadeti, ako se ta namera uresni-
či. Če je vlada umaknila svoj predlog, da višje ob-
dači pivo, tudi ne sme zahtevati, da se obdači vino
na način, ki bi škodoval našemu vinogradništvu.
Dosedaj vlada še ni predložila državnemu zboru naj-
črta za novo obdačenje, ampak samo naznaila, da
ga namerava predložiti. Zato je še pravi čas, da
proti nameravanemu davku odločno protestiramo.
V to svrhu priredi Slovenska kmečka zveza v ne-
deljo dne 28. novembra po celem Spodnjem Štajer-
skem shode. Zborovalo se bode na sledečih krajih.

1. V Ljutomeru v gostilni Vaupotiča po večer-
nicah; govori poslanec Roškar.
2. Pri Sv. Križu na Murskem polju v gostilni
g. Jureša po rani maši; govori poslanec Roškar.
3. V Konjicah v kaplaniji po rani maši; go-
vori poslanec dr. Verstovšek.
4. V Slovenski Bistrici v hotelu Avstrija ob
3. uri popoldne; govornik poslanca Novak in Pišek.
5. V Framu v gostilni g. Turnercia po sv.
maši; govori poslanec Pišek.
6. V Kostivnici v gostilni g. Lindiča po rani
maši; govori poslanec dr. Korošec.
7. Pri Sv. Petru na Medvedovem selu v župni-
šči po večernicah; govori poslanec dr. Korošec.
8. V Imenem v gostilni g. Pajka ob 3. uri po-
poldne; govori poslanec dr. Jankovič.
9. V St. Eju v Slovenskih goricah v gostilni
g. Celcerja po večernicah; govornik poslanec Robič
in dr. Hohnjec.
10. Pri Sv. Tomažu pri Ormožu pri Zimiču po
rani maši; govori poslanec Meško.
11. Pri Sv. Miklavžu pri Ormožu v gostilni
g. Golenka po večernicah; govori poslanec Meško.

PODLISTEK.

Skopuhov sin.

(Konec.)

— Oh, dragi gospod sodnik! Stotera hvala za
vašo blago ponudbo. Toda žal! Še danes moram od-
potovati, še danes nazaj v mesto, proč iz tega ne-
srečnega kraja —

— Danes? Ostanite vendar do ju . . .

— Nemogoče! Glejte, večeri se že in danes
ponoči odidem. Torej še jedenkrat tisočera hvala za
vse, gospod sodnik, zdravstvujte, nemudoma moram
oditi!

— Tako? Tako hitro? Kam vendar?

— Brez odloga! — Imam opravkov, — silnih
opravkov!— Bog vas spremljaj in vas varuj vsega hu-
dega!, pravi stari gospod in skrbno in nemirno gle-
da za mladeničem, ki se je hitro izgubil v večernem
mraku.

VI.

Izza gozdnatih holmov se radovedno vzdiguje
široko lice bledega ščipa. In to lice gleda in gleda
dol in prijazno ravan in pošilja svoje žarke tje v
beli trg in jih pošilja v staro Zatišje.

Pa kaj je vendar opazil blede radovednež?

Opazil je starega svojega prijatelja Stempih-
četa! Da, ta junak korakal je neokretno in nerodno
po zapuščenih poti proti Zatišju in v jednomer je če-
ljustal in blebetaril pred-se.Ta Gropa je bil čudna stvar. Imel ni nikoli
pametnega posla. Lovil je polhe, miši in mačke in
drl jih je in prodajal kože in dlako.12. Pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju v
Zadružnem domu po rani maši; govori poslanec
Ozmeč.13. V Majšberku pri Svaršniku po večer-
nicah; govori poslanec Ozmeč.14. V Slivnici pri Celju v župnišču po drugem
sv. opravilu; govori poslanec Vrečko.15. V Pišecih pri g. županu Kostevcu po rani
maši; govori poslanec dr. Benkovič.16. V St. Petru v Savinjski dolini v gostilni
gospoda Žiganka po večernicah; govori poslanec
Terglav.Slovenski vinogradniki! Udeležite se v obilnem
številu omenjenih shodov! Gre se za vaše blago-
stanje, zato naj nihče ne ostane doma!

Koroško šolsko vprašanje.

Ziljska dolina, 25. nov.

Veliko se govori in piše o koroškem šolskem
vprašanju; poklicani činitelji se trudijo za ugodno
rešitev tega vprašanja, ki je za koroške Slovence živ-
ljenskega pomena, a — uspehi? Radi najskrajnejšega
odpora nemških sirani in — vlade, ne moremo za-
znamovati uspehov in Bog ve, kedaj se bodo izpolni-
le naše opravljene zahteve! Obupati ne smemo, tem-
več neustrašeno delovati za dosego našega cilja; ne
smemo pa tudi izgubljati časa, temveč, dokler ne do-
bimo dovolj slovenskih šol, sami skrbeti za pouk v
slovenskem jeziku, za slovensko vzgojo naših otrok.
Nikakor ne bo mogoče radi pomanjkanja denarnih
sredstev ustanoviti dovolj zasebnih slovenskih šol;
ustanovila se bo še tu pa tam katera, a nemogoče
je, da bi se v vsaki slovenski župniji ustanovila za-
sebna slovenska šola. Dejstvo, da novejša generacija
niti slovenski brati in pisati ne zna, da radi tega
ni zmožna brati slovenskih knjig in časopisov, in se
popolnoma odtuji svojemu narodu, nas vzbuja k de-
lu.Dokler nimamo slovenskih šol, moramo vsaj
sami dati naši mladini priliko, da se nauči sloven-
ski brati in pisati, moramo ji dati priliko, da spozna
svoj narod, njega zgodovino, moramo jo učiti, mater-
ni jezik spoštovati, ljubiti, vcepiti ji — slovensko do-
moljubje. Kar nam odreka vlada, odrekajo naši na-
rodni nasprotniki, to nadomestimo z poukom v teča-
jih. Če vodijo pri drugih narodih vneti rodoljubi te-
čaje za analifabete, zakaj bi mi ne mogli voditi teča-
jev za slovensko vzgojo šoli odraslih otrok?Imel pa ni ničesar, ker je hitro vse zapil —
bil je reven, reven kakor cerkvena miš, — pravcati
siromak.Zdajci se vspne suhi dolgin, da je bil videti
dolg kakor fižolova preklja, ter s hreščočim glasom
zapoje:„Mačke dry, polhe cvrv,
Miš' loviv, žgarje piv,
Zmirom kak' sold dobiv,
Dokler bom živ!— Ha, ha, ha! Ta pa ni narodna, ta! To je
pa Gropa naredil! Gropa ne zna le polhov dreti,
Gropa zna tudi pesmi peti; To pa, to! Gropa ni,
kar si bodi. In poštenjak sem od nog do glave. Kar
pridobim, pošteno vlovim. Danes pa grem v zatiški
vrt polhom nastavit; vem, da jih je dosti na jabla-
nah. Stari Zatišnik je že odromal v krtovo deželo in
kdo mi bo branil? Sicer je zdaj njegov sin tukaj,
pa kaj meni mar njegov sin? V zobe mu povem, da
ga to čisto nič ne briga, če jaz lovim polhe na nje-
govem vrtu. Saj zato je Bog ustvaril polhe, da jih
lovijo pošteni ljudje! To pa, to!Tako je besedari! Gropa in kmalu je bil na
Zatiškem vrtu. Urno je splezal na visoko jablan in
prišel nastavljeni pasti.Med tem pa je korakal po isti poti, kakor po-
prej Stempiharjev Gropa, naš mladi, nesrečni pri-
jatelj Lucijan. Kaj ga je pač prignalo v ta kraj, v
katerem se mu je rodilo toliko gorje?Videti je bil silno razburjen. Blazno so se mu
blestele oči in obupen nasmeh zaigral mu je včasih
krog bledeh ustnic.Včasih se je tudi glasno zasmeljal, a pa je
obstal in mrmral nerazumljive besede. Le tupatam
si razložil pretrgane stavke:

— Nesrečnega očeta nesrečni sin! — O moja

Kako bi naj bili urejeni ti tečaji, kje naj bi se
vršili? V vsaki slovenski župniji bi se naj v področ-
ju izobraževalnega društva ustanovil tak tečaj, kate-
rega bi obiskovali v prvi vrsti fantje in dekleta, ki
so izstopili iz ljudske šole. Tečaj bi se vršil v zim-
skem času 1—3 krat na teden, in sicer popoldan, v
letnem času pa v nedeljo popoldan. Prvi namen bi
bil, naučiti mladino pravilno slovenski brati in pisa-
ti. Brale bi se skupaj najboljše povesti naših pisate-
ljev, zgodovinske povesti, opisi slovenskih dežel in
krajev, razlagala na podlagi berila slovenska zgodov-
vina, zemljepisje, literatura, zlasti bi se moral jemati
ozir na koroške razmere. Govorilo in razpravljalo bi
se nadalje o raznih gospodarskih vprašanjih, skuša-
lo bi se vzbuditi pri mladini zanimanje za gospodar-
sko čtivo. Predavali bi naj domači rodoljubi, za pre-
davanja ob nedeljah bi se dobili tudi tuji govorniki,
strokovnjaki itd. iz drugih slovenskih dežel. Rodol-
jubi v sosednjih župnijah, ki bi vodili take tečaje,
bi si mogoče razdelili predmete, da bi ne predava-
ves čas tečaja eden in isti predavatelj, temveč, da bi
se predavatelji menjavali.Šolsko društvo v Celovcu prosimo, da ovažuje
naš nasvet in deluje za upeljavo takih tečajev po ce-
lem slovenskem Koroškem. Za začetek pa naj upelje
v letošnjem zimskem času vsaj par takih tečajev za
poskušnjo. Če je na Hrvaškem, Ogrskem itd. mogo-
če, v tečajih za analifabete podati ljudstvu nadomesti-
lo za ljudsko šolo, bo gotovo pri nas na Koroškem
mogoče v izobraževalnih tečajih šoli odrasli mladini
podati izobrazbo v slovenskem jeziku, katere ji noče
dati ljudska šola.

Državni zbor.

Ker vstraja Slovanska Jednota na svojem sta-
lišču, so prišli v državnem zboru na vrsto nujni
predlogi, katere so vložile slovanske stranke. V sre-
do, dne 24. t. m. se je pričela razprava o petih nuj-
nih predlogih o varstvu narodnih manjšin. Prvi go-
vornik je bil dr. Kramar, ki je bral tudi levite nem-
škimi strankam in vladi. Nemci vedno kriče o slovan-
ski povodnji, sami pa hočejo s pomočjo vlade ponem-
čiti vso Avstrijo. Potreben je torej državni zakon o
varstvu narodnih manjšin, ki bode v istini zagotav-
ljal popolno narodno enakopravnost, katero le nače-
loma priznava paragraf 19. državnega temeljnega za-
kona. V svojem govoru je dr. Kramar izjavil, da ni
nikako izzivanje, če Čehi na lastne stroške ustanav-mati! — O kako bi bilo vse drugače! — Vsi sre-
ni, jaz srečen, tako pa vničen, izgubljen!

Zdajci se divje zakrohota:

— Ha, ha, ha! Ti tukaj? Oče? Tako bled?

Kaj dregetaš in se treseš, kaj sučeš krvave oči in
kazeš s koščenim prstom v črno knjigo, ki mi jo mo-
liš v roko? Ha, ha, že vidim, hu-u-u! S krvojo je
zapisano notri „očetov greh“. Proč skopuh, proč po-
šasi, — proč! — in divje maha po zraku.Naenkrat pa se nasmehne sladko in ljubeznji-
vo: O Zorana, kaj hočeš? Vse je izgubljeno! Kaj
mi pomaga tvoj mili pogled, ki ne more utolažiti vi-
harnega srca!

Zblaznel je!

Dospel je pred Zatiški grad. Naravnost hiti
skozi glavni vhod po stopnicah v prvo nadstropje.
Ali ima še ključe pri sebi? Da! Hitro odklene vrata
in stopi v prvo sobo.Tu popade nabasan samokres, ki je visel ob
steni poleg drugega orožja in z orožjem v roki ko-
raka mrmraje in smeje se po sobi.Stempiharjev Gropa opazil je bil na svojem
drevesu, da nekdo prihaja. Kar je le mogel, na-
penjal je bil drobne oči in spoznal mladega Lucija-
jana Zatišnika.Videl je bil, kako je mladi hitel v poslopje. —
Silna radovednost se ga polasti in tiho se splazi z
visokega drevesa.— Kaj neki žene mladiča v rojstno gnezdo?
Pa še zdaj ponoči!, tako si misli in se splazi k po-
slopju.— Aha! Morda pa ima podobne muhe, kakor
njegov stari! Kaj ko bi tudi mladi hudiča izganjal?
To pa, to! Saj jabo'ko ne pade daleč od drevesa!
In kedaj se je še zmotil Stempiharjev Gropa? Ali
se še sponjajš onega večera, Stempihče, onega

ljajo šole in zborujejo v zaprtih prostorih. Nečuvveno je, da zapirajo na Koroškem in Spodnjem Štajerskem ljudi zato, ker zahtevajo v slovensčini vozne listke. Po novih jezikovnih postavah so orožniki češki delavci po nemških kronovinah svojih narodnih pravic. Nato vprašanje, kaj hoče ustaliti sedanja vlada? Ali policijski zistem v notranjem ministertvu? Jeli neobhodno potrebno, da se ustali blagodejno Schreinerjevo delovanje, ki je minister za narodno hujskanje. O Dulembovi avdijenci je govoril Kramarž zelo odločno. Take protislovanske vlade še ni bilo, kakoršna je sedanja. Tega ne izpremene tudi cesarske besede, in ne avdijence. Ohžalujemo le cesarja, ki ga vsi spoštujemo in častimo, če je tako poučen o tem, kar se dogaja v Avstriji. Po zunanji politiki smo priklenjeni na Nemčijo tako, da morajo delati politiko, ki hujska Slovence tako, kakor prej še nikdar ne. Če bi hoteli razdejati državo, bi vas prosili, nadaljujte to politiko. Kramaržu je medlo odgovarjal Pergelt. Njegov odgovor je bil tako medel, da ga še nemški listi dobesedno ne prinašajo, marveč ga le navajajo.

V začetku seje državnega zbora je govoril ministrski predsednik baron Bienert. O njegovem govoru poročamo na drugem mestu, kakor tudi o govoru poslanca Grafenauerja. Češki agrarec Kotlarž je izjavil, da Nemci na Štajerskem in Koroškem vodijo proti Slovencem enak boj, kakor na Nemškem proti Poljakom. V Ptujju n. pr. ne trpe slovenskih napisov, in vendar je mesto po večini, okolica pa izključno slovenska. Nemci bi radi raztegnili nemštvo do Adrije. Celo Trst, kjer pri zadnjih volitvah ni bil oddan noben nemški glas, proglašajo Nemci za svojo posest. Nemci gredo tako daleč, da v slovenskem delu Štajerske izdajajo slovenski pisan časopis „Štajero“.

Poslanec Wastian: List je namenjen v obrambo in prosveto slovenskega naroda! (Slovenci se lepo zahvalimo za tako obrambo in prosveto, kot jo nam nudi ptujška kroat.) Poslanec Kotlarž: Pred šolskim vpisovanjem razvijajo Nemci velikansko agtacijo. Pozivajo Slovence, naj pošiljajo svoje otroke v nemške šole, češ, da nemški jezik govori nad 80 milijonov ljudi, slovenskega pa niti 2 milijona ne.

Govoril je še dr. Laginja, ki je izjavil, da bo njegov klub glasoval za nujnost vseh predlogov. Nato se je debata prekinila.

Proti davku na vino.

Poslanca dr. Korošec in Roškar sta vložila peticije zoper davek na vino, ki so jih poslali: Slov. kmečka zveza za Štajersko, občina Spuhlja, kmetijsko bralno društvo v Gornji Radgoni, občina Radenci in občina Prvenci. Pri tej priliki je povzel besedo dr. Korošec, opisoval nevarnost novega davka na vino ter predlagal, da se peticijo Slovenske kmečke zveze natisne dobesedno v zborničnem zapisniku, kar se je sprejelo.

Interpelacije.

Radi izboljšanja prometnih razmer južne železnice, posebno na progi Zidanimost-Zagreb, Hrasnik itd. je železniškega ministra interpeliral poslanec dr. Benkovič.

Radi zapostavljanja slovensčine pri političnih uradih na Spodnjem Štajerskem in Koroškem interpelira dr. Benkovič notranjega ministra. Interpelacijo priobčimo v celoti.

Radi občinskih volitev v Brezicah interpelira dr. Benkovič. Okrajno glavarstvo je namreč več opravičenih reklamacij s tem odpravilo, da jih sploh ni rešilo, ampak jih molče prezrlo! Slovenci n. pr. izgube nad 20 glasov, ker se je davek, ki je pred-

večera, ko je copral oni starec. Bog mu greh odpusti! — In kako je močno počilo, kakor bi pištola sprožil. In tisti maček — živ hudobec je bil! To pa, to!

Groga se tiho splazi po stopnicah. Se par stopinj — in gori je. Poslušaj in poslušaj. Vse tiho je bilo tu.

Naenkrat pa počni gomi v sobi tako silno, da se dolgin Stempihar strahu skoro zvrne po stopnicah. Votlo zatuli presilnega strahu.

Se sliši, kako se v sobi nekaj prevrne, — potem pa teče, kar le more in beži naravnost v trg povedat, kaj je videl in slišal —

Kmalu nato so prišli sodnikovi iz trga v grad, gledat kaj je resnice na Stempiharjevem govoričenju v tej zadevi.

Našli so nesrečnega Lucijana slonečega na stolu; pred njim na tleh je ležala prestreljena in raztrgana podoba njegovega očeta, ki je poprej visela na steni.

— Ha, zakriči Lucijan, ko vidi ljudi pred seboj, ali ga vidite morileca moje sreče? Uničil sem ga, nič več mi ne more škodovati!

In zopet poskoči in tepta podobo z nogami! Sodnik pokliče par krepkih mož, ki primejo besnečega Lucijana. Kmalu nato odrdra z njim voz v bolnico glavnega mesta.

VI.

Lucijan je nekaj mesecev bival v bolnici na opazovališču. Polagoma se mu je duh zopet razjasnil. Zapustil je bolnico in odšel potem zopet na vseučilišče.

A učil se ni več. V njem ni bilo več potrebnih življenjskih sil.

pisan zakonskim kot sopesestnikom, prišel k davku, kateri je predpisan možu samemu ali ženi sami, kar je povsem protipostavno. Radi tega je število volilcev padlo pod 300 in se zahtevane izpremembe v posameznih volilnih razredih nimajo izvršiti. Slovenci se radi tega najbrže volitve ne udeležijo, ker v sedanji sestavi volilnega imenika ni upa zmage. Če bi se reklamacije pravilno rešile, zmagali bi v 2. razredu. Vloži se tudi pritožba na upravno sodišče, ki bode brez dvoma razveljavilo odločbo okrajnega glavarstva.

Poslanec Grafenauer je vložil interpelacijo glede na jezikovne razmere celovškega glavnega kolodvora.

Dr. Rybar je interpeliral radi slovenskega poduka na ljudskih in meščanskih šolah v Trstu.

Politični pregled.

Seja klubovih načelnikov.

V sredo dne 24. t. m. ob 11. uri dopoldne se je vršila splošna seja načelnikov parlamentarnih klubov.

Predsednik državnega zbora dr. Pattai je otvoril sejo ter se je zahvalil načelniku Poljskega kluba dr. Glabinskemu za njegovo znano prizadevanje. Nato je vprašal Slovansko Jednoto, ako je voljna umakniti svoj čas stavljenе nujne predloge.

V imenu Slovanske Jednote je odgovoril dr. Susteršič, da je začetkom zasedanja Slovanska Jednota dovolila svojim klubom staviti nujne predloge, katerih nujno rešitev so smatrali dotični klubi za potrebno. Z željo Poljskega kluba, naj bi ti nujni predlogi sedaj bili umaknjeni, se je pečala včerajšnja seja Slovanske Jednote ter je sklepala o tem, ali naj to dotičnim klubom priporoči, a v sedanjih razmerah ni mogla priti do takega sklepa. Tako bo v današnji seji že moral priti na dnevni red prvi nujni predlog.

Nato se je oglasil k besedi načelnik Poljskega kluba, ki je govoril, da je še vedno možnost sporazuma med Nemci in Slovenci.

Načelnik nemškega izvršilnega odbora dr. Sylvester je izjavil, da Nemci zastopajo stališče, da mora biti pot do proračunskega provizorija popolnoma prosta in da pod tem razumejo to, da Slovanska Jednota izjavi, da obstrukcijo brezpogojno popusti.

Dr. Lueger je bil tudi za to, da naj Slovanska Jednota obstrukcijo brezpogojno opusti, češ, da se ogne par. 14. Stavil je predlog, naj se proračunski provizorij spravi kot prva točka prihodnje seje, potem se bo videlo, ako bo mogoče razpravljati ali ne.

V imenu socialnih demokratov je govoril dr. Adler, ki je očital vladi, da pasivno stoji ob strani in da vsakokrat, kadar je kaka možnost zblizanja s svojim delom ali nedelom to možnost otežkoči in prepreči. Sploh pa da se bo kmalu pokazalo, ako Slovanska Jednota res želi parlamentarnega dela ali ne, ker nujni predlogi se lahko rešijo v par sejah zbornice.

Po dr. Adlerjevem govoru se je oglasil baron Bienert ter se branil očitkov, da bi vlada poizkusila za mirno rešitev spora preprečevala, pač pa očita socialni demokraciji, da gleda stvari s prekrizanimi rokami in da nič ni storila za saniranje parlamenta. Ako je res tu volja, da se nujni predlogi rešijo in se potem preide k proračunskemu provizo-

riju, se bo pokazalo v par dneh, potem se lahko z naporom vseh sil odstrani ovire. Od njegove strani da se bo storilo vse, da se ta cilj doseže.

Ko je še finančni minister opravičeval vlado napram očitanjem socialnih demokratov, je bila seja zaključena.

Rezultat je ta, da slovanskih strank niso mogli pregovoriti, da bi umaknile svoje nujne predloge. Sedaj bodo vsak dan plenarne seje državnega zbora, izvemši ponedeljek in soboto. Morda se bo še poizkušalo s pogajanjem, upanja na izboljšanje položaja pa ni.

Poslanec Grafenauer.

Poslanec Grafenauer je znan v poslanski zbornici kot izboren in dovtopen govornik. Takšni poslanci so redko sejani, za to pa imajo vedno veliko korono poslušalcev, kadar govorijo. Razven tega pa je znano, da je Grafenauer tudi eden izmed nacionalno-demokratijskih poslancev, in ker pri njih govori pride mnogokrat do hudih spopadov, za to tudi ta okolnost Grafenauerju privabi precej poslušalcev. In Grafenauer zna svoje nasprotnike fino, hudo-mušno, a temeljito zavrniti. To je pokazal tudi včeraj dne 25., ko je v imenu Slovenskega kluba govoril v debati o varstvu narodnih manjšin. Kadarkoli se je oglasil Nagele in Kirchmayer z medklicami, vselej jih je med velikanskim smehom Grafenauer takoj zopet pripravil, da sta umolknila. Izmed vseh govornikov včerajšnjega dneva je imel Grafenauer po Bienertovem govoru pač največ poslušalcev, bilo je največ življenja med njegovim govorom, in za to je tudi galerija postala zopet pozornejša, ko je začel Grafenauer svoja izvajanja.

Poslanec Grafenauer je zavračal najprej Bienertova izvajanja in potem na zadnjih dogodkih, ki so se dogodili na Koroškem, kako je vlada zares Slovanom prijazna in pravična. Na banditskem izletu Nemcev v Brncu je dokazal, kako so sedanji Bienertovi c. kr. avstrijski, objektivni uradniki.

Govor je naredil velik utis in opazilo se je, da so posebno načelnik Poljskega kluba prof. Glabinski z drugimi Poljaki vred pozorno poslušali gramamina koroških Slovencev.

Bienert zopet govori.

Splošna je bila sodba, da je dne 24. t. m. v seji načelnikov baron Bienert doživel občuten moralni poraz, ker je proti napadom dr. Adlerja, da mu ni za mir med strankami in da za hrbtno vedno deluje proti sporazumljenju, moral obmolknuti. Finančni minister Bilinski mu je sicer takoj skočil na pomoč, a to še je le bolj osvetlilo onemoglost Bienertovo nasproti težkim udarcem židovskega, a nardarjenega voditelja socialnih demokratov. Za to je bila med poslanci, ki poznajo psihologijo državnozbornskega življenja, gotova stvar, da se bo danes dne 25. novembra Bienert zagovarjal in včerajšni neuspeh skušal popraviti. In res, ko se je začela seja, prikorakali so vsi ministri v dolgi vrsti v zbornico, najgotovejše znamenje, da bo njihov šef govoril. (Tako po prečitaniu utoka se vzdigne baron Bienert, hemicik se napolni s poslanci in baron Bienert začne svoj govor. Njegov namen se je jasno spoznal, da hoče peti sedaj unisono pesem, ker je prej ni, kakor mu je dr. Adler očital. Toda kaj pomagajo besede, če pa so dejanja drugačna. Bienert je v svojem govoru najprej razvil svoje teorije o narodnostnih vprašanjih, nato se je pa pral napram očitanjem poslanca Kramara. Rekel je, da on ni protislovanski ali profičeški, zagovarjal pa je

Komisar ga pogleda ostro v oči.

— Gospod, vi imate ponarejene lase!

— Pogodili ste jo, odgovori Pulsky in vzame lase z glave. Nadel sem si jih le za šalo, ker sem z več gospodi stavil, da me ne spoznajo.

— Kaj takega mi zna vsakdo reči! Ravnokar so mi iz Prage poročili, da je ušel nek blagajnik z blagajnico vred. Celo je — kakor so mi ga opisali — ravno tako kakor vaše.

— To je potem še čast za tatu, odvrne Pulsky smehljaje.

— Glejte, pravi komisar dalje in vzame skrivno pismo iz žepa, kakor vidim, imate tudi brado ponarejeno.

— Tudi, odgovori Pulsky in odloži brado.

— Tudi brada je čisto njegova, zašepeta komisar. Na vse zadnje so še brke ponarejene?

— Tudi to ste uganili!, pravi Pulsky in si sname lepe, po ogrski nasukane brke.

— Tudi vaše ustnice se povsem vjemajo s popisom onega tatu.

Do sedaj je šlo komisarju vse gladko. Toda, ko pride nos na vrsto, vzmaje komisar z glavo, — kajti nos opisanega ubeznika se ni nič kaj vjemal z lepim nosom Pulskyjevim.

— Tudi vaš nos je napačen, pravi naposled komisar, doli ž njim!

— Tega mi bodeš pa vendar pustiti! Ta je že od nekaj tukaj!

Le težko se je dal komisar prepričati, da ni nos ponarejen, temveč da je pravi, čeprav majhen del glave, kateri se more vsekako v poštev jemati. Komisarja je to precej potrla.

Vendar je bila oseba dokaj sumljiva že zdaj, in komisarju je bilo treba največje previdnosti.

Hiral je in hiral in nedavno so naznanili listi med vrsto umrlih v glavni bolnici tudi ime nesrečnega Lucijana, ki je v najlepših letih zapuščen umrl kot nesrečna žrtev očetovega greha in napačne vzgoje.

Izvanreden nos.

Znani ogrski poslanik Pulsky je bil vsakdanji gost pri imenitnejših dunajskih krogih. Ze kot mladeniča so ga zavidali zastran izvanrednega — nosu, kakoršnega je imel svoje dni samo Cezar, ali k večjemu tudi Ovid. Pravila so, da so ga celo pod krinko lahko spoznali.

Zato je Pulsky za precejšno svoto stavil, da ga ne bodo spoznali. Pogodili so se.

Nekega dne se dogovori družba, s katero je stavil Pulsky, da napravi izlet v Baden. Med njimi je bil tudi Samuel Jozika in tedanji kancelarjev namestnik grof Apponyi.

Tisti večer pred odhodom pa naznani Pulsky Apponyiju, da se vsled nenadne nezgode ne more izleta udeležiti.

Jedno uro pred odhodom vlakca, s katerimi bi se imeli izletniki odpeljati, se odpelje Pulsky na kolodvor, preoblečen v poljskega boljarja (plemenitnika), z lepo veliko brado, dolgimi brkami in gostimi obrvi. Nikdo bi ga ne mogel spoznati.

Pred kolodvorom se spreha gori in doči ter pričakuje svojih prijateljev. Med tem pa hodi za njim neki policaj, kakor senca njegova. Naposled ga potrka na ramo in reče:

— Prosim, če blagovolite iti v pisarno policijskega komisarja!

Pulsky uboga.

znano nemške jezikovne zakone. Glede uradniških imenovanj je trdil Bienerth, da se vrše po gotovem redu, tega pa ni povedal, da redoma preskočijo Nemci Slovane. Sploh se je Bienerth zelo nesrečno branil proti Kramarovim očitanjem.

Njegov govor ni napravil nikakega utisa. — Ploskali in pritrdjevali so mu le Nemci, katerim je govoril iz srca, pa še ti le iz navade.

Položaj.

Nemške stranke vedno povdarjajo, da hočejo z vsemi sredstvi pospeševati delomožnost parlamenta in izključiti zlorabo paragrafa 14. Zahtevajo, da mora Slovenska Jednota brezpogojno opustiti obstrukcijo, vedo pa prav dobro, da je ta njih zahteva nevsprejemljiva. Sicer pa tudi Nemci sami niso zadovoljni z Bienerthom in Schreinerjem, kakor sploh ne s celim kabinetom. To v privatnih pogovorih vedno pravijo. Seveda si tega očito ne upajo povedati, ker se boje nemške javnosti.

Ko je Slovenska Jednota sklenila, da dopusti prvo branje začasnega proračuna, ako se zagotovi sestava take vlade, ki boje pravična vsem narodom, se je splošno mislilo, da bodo Nemci privolili v to in da bo na ta način rešena parlamentarna kriza.

A kaj so storile nemške stranke? Zatajile so svoj prvotni sklep, ki je ponudil Slovenski Jednoti stvarna pogajanja med prvim in drugim branjem začasnega proračuna.

Sploh pa je znano, da, kadar je sporazum blizu, pride gotovo ali Bienerth sam, ali njegovo časopisje, ali nemški voditelji, da razbijajo. Bienerth hoče na vsak način paragraf 14, da bo z njim vpejal zakon opravičnika in jezikovni zakon za Češko. Tako se sodi in to potrjujejo tudi Nemci sami.

Kralj Ferdinand v Belgradu.

V četrtek 25. t. m. ob dveh pop. je prišel bolgarski kralj Ferdinand nepričakovano v Belgrad. Na kolodvoru je izstopil ter se odpeljal v kraljevski konak, kjer je bil gost kralja Petra. Zvečer ob 7. uri se je kralj Ferdinand zopet odpeljal. Na kolodvoru sta ga spremljala kralj Peter in prestolonaslednik Aleksander. Pred odhodom vlaka je kralj Ferdinand dvakrat poljubil kralja Petra in prestolonaslednika. To je bil prvi obisk bolgarskega kralja Ferdinanda v Belgradu. Vladni krogi zatrjujejo, da ima obisk čisto privaten značaj.

Finska.

Ruski člani rusko-finske komisije so glede bodočega državnopravnega položaja Finske izdelali načrt, po katerem pripadajo državni zakonodaji sledeče točke, in se potemtakem odtegnejo kompetenci finskega deželnega zboru: Udeleževanje Finske na državnih izdatkih in davkih, vojaška dolžnost in vojni izdatki, pravice ruskih poslancev Finske, določba državnega jezika, glavna načela sodnega in pravnega reda ter šolstvo, nadalje društveno pravo, tiskovna zakonodaja, carinstvo, patentno varstvo, promet denarja in zlata, pošte, brzotjavi in zrakoplovstvo, železnice, v kolikor prihaja v poštev deželna bramba in promet z inozemstvom, paroplovni promet in pravice inozemcev v Finski.

Konflikt med Zveznimi državami in Nikaraguo.

V nikaragujskih zaporih se nahaja po poročilu ameriškega podkonzula v Managui še več kot sto ameriških državljanov zaprtih. Predsednik Zelaya

Kaj, če bi bil ta čudni mož vsejedno ubežnik, — in on bi ga spustil? Tu se je šlo za čast komisarjevo!

A še bolj sitno bi bilo, če bi bil to res kak imeniten človek in morda celo — kakor je pravil — prijatelj grofa Apponyja.

Komisar je bil res v velikih stiski. Naposled se vendar nekaj spomni, ter z veselim obrazom reče Pulskyju:

— Veste kaj? Počakajmo visokih vaših prijateljev, in če vas bodo ti spoznali, — vas rad izpustim!

— Pri vsem tem pa jaz le stavo zgubim!

— Tudi temu se lahko opomore. Opravite se zopet, kakor ste bili!

In tako se je tudi zgodilo. Pulsky se zopet opravi v masko, celo policijski brivec je prišel, da mu je uravnal brado in brke.

Ko je vlak prišel, je šel komisar s preoblečenim Pulskyjem ven, ter uljudno vprašal grofa Apponyja, kateri je že prišel s svojimi prijatelji, če pozna poleg sebe stoječega gospoda?

— Ne!, je odgovoril grof.

Tudi vse druge je vprašal, kar po vrsti, če poznajo tujega gospoda, a vsak je z „ne“ odgovoril. Ze je segel komisar, da bi prijel „tatu“ za vrat, da bi mu ne ušel, kar ta veselo zaključuje:

— Po tem takem sem jaz stavo dobil!

Komaj so začuli Pulskyjevi prijatelji njegov glas, so jednoglasno vskliknili:

— Pulsky!

Kako se je komisar oddahnil! Od veselja vzame iz žepa tobačnico in jo ponudi Pulskyju.

— Hvala, nisem navajen!, pravi Pulsky se smehljaje.

— Škoda za tako lep — nos!

jih je dal zapreti, ker so se mu zdeli sumljivi, da pomagajo revolucionarjem. Boje se, da bo pustil predsednik nekaj vjetnikov postreliti.

Nek potovalec velike konfekcijske tvrdke iz New-Orleana, z imenom Malcomm, je poskusil svojo srečo in pobegnil ter prišel kot begunec v Puerto Limon in Costa-Rico. Malcomm je potrdil, da se nahaja še mnogo Amerikancev v zaporih in jih Zelaya vse po vrsti sovraži, ker misli, da so v zvezi z revolucionarji in da konspirirajo proti vladi.

Ameriški mornarski urad deluje noč in dan, da pripravi potrebne ladije za prevoz vojakov, ki bi bili v slučaju resnih dogodkov v Nikaragui takoj pri rokah. Mornarico, ki navadno kroži po srednje-ameriškem morju, so močno pomnožili. Predsednik Zelaya je pripravljen z največjo odločnostjo nastopiti proti Amerikancem, ker se ti baje preveč vtikajo v notranje zadeve tuje države.

Državni tajnik Knoks je odklonil sprejem nikaragujskega odposlanca v New-Yorku. Ameriški zastopnik v Managui je dobil brzotjavno poročilo od vlade, da se je poslal na Zelaya ultimatum. Zadeva se vedno bolj posušuje in Združene države bodo planile na malo ljudovlado in si zagotovile vrhovno oblast. Amerikanci to že razumejo.

Pohujševalci v pravi luči.

Nedeljski shodi Slovenske ljudske stranke, kjer so tisoči in desetisoči z odločno besedo obsodili oštudo gonjo zoper ljubljanskega škofa in liberalnim pohujševalcem mladine dali tako krepke moralne klofute, da jim bodo še dolgo zvenele po kosmatih ušesih, niso kranjskim in štajerskim liberalcem kar nič všeč.

Niso si mislili, da bo ljudstvo kar v celoti stopilo na stran svojega škofa in se s studom in ogorčenostjo obrnilo od nesramnih obrekovalcev. Kar so nameravali, namreč izpodkopati ugled škofa in oslabil moč katoliške in cerkvene misli med slovenskim narodom, tega niso dosegli. Ravno nasprotno. Ljubezen do škofa je vzplamtela tem višje in vdanost do cerkve in njenih nravnih zapovedi se je še bolj ojačila. In še bolj se je v širni javnosti utrdilo prepričanje, da so liberalci brezvestni pohujševalci mladine, ki mora v njihovih krogih posuroveti ter se popolnoma izpriditi. Zato so vsi poklicani činitelji spoznali, da morajo odslej na mladino še bolj paziti, nego doslej, in jo z največjo skrbjo varovati pred strupom liberalne organizacije. Ta uspehi je za liberalce negativen, za nas pa je in ostane vrlo pozitiven.

Spoznavajoč po nedeljski veličastni manifestaciji na celém Kranjskem vedno bolj svoj popolen fiasco, se začenjajo iz napačne pozicije umikati. Da pri tem umikanju zmerjajo Slovensko ljudsko stranko kot škofovsko dekle, se razume, pa nič ne škodi, kakor nič ne škodi peščenjaku, če kak polični fantalin pokaže svoj umazan jezik ter potem usiplje nanj celo ploho grdih psov in zabavlje.

To umikanje še enkrat prav dobro osvetljuje vso hinavščino liberalnih braniteljev morale. Glasilo v šentflorjanski dolini, „Narodni Dnevnik“, namreč označuje v četrtkovi številki celo zaidevo o škofovski brošuri kot malenkostno. Piše namreč doslovno: „Tuji se bodo čudili, kako ogorčenje more pri nas vzbuditi navadno mazaško delce moža, ki je slovenski škof in vodja največje naše politične stranke.“

Lopovi so se torej izdali. Prej so na vse moči vpili, da je to pornografija, posvinjevanje, nevarnost za naš narod, zdaj se pa s tuji čudijo, kako more tako delce vzbuditi ogorčenje.

Ali se more boljše izdati vsa hinavska lopovščina, ki so jo uganjali liberalci, nego se je to zgodilo sedaj? In takim ljudem, ki so porabljali pohujševanje in izprijanje ljudskih mas, osobito mladine, kot sredstvo za doseganje svojih protiverskih in brezbožnih ciljev, bi naj bila poverjena usoda našega naroda?

Ni in odzadaj bo še tem manj. Politični bankrotterji so igrali z nevarnim ognjem, ki jim je upepelil še tisto borno politično kločuro, ki so jo imeli. In naj si tudi po celém Slovenskem in na celém slovenskem jugu iščejo zaveznikov in sodelovalcev, njihovo zidanje ne bo imelo uspeha. Strup moralne izprijenosti je slaba malta, ki ne drži in ne veže, temveč razmika in razjeda.

Raznoterosti.

Odklivanje. Cesar je podelil v. l. g. Francu Zdolšek, župniku pri Sv. Juriju ob Taboru, zlati zaslužni križec s krono. Izvrstnemu duhovniku, iskrenemu redoljubu, požrtvovalnemu delavcu za narodov blagor naše najiskrenejše čestitke!

Instalacija č. g. Mir. Volčič na župnijo Brezno se vrši v sredo, dne 1. decembra v Brezno.

Za železnico Polzela-Kamnik. Poslanci dr. Benkovič, Krek in Pišek so ponovili predlog, da vlada takoj poskrbi za ustanovo in finančno osiguranje te proge, ki se naj zida edino na državne stroške. Iz vojnega in železniškega ministrstva se v zadnjem času čujejo prav ugodni glasovi v prid izvršitve cele proge.

Uvedbo več telefonskih zvez na Spodnjem Štajerskem, posebno v savski in Savinjski dolini, zahteva poslanec dr. Benkovič v svojem, danes vloženem predlogu.

Solska vest. Razpisano je mesto nadučitelja na dvorazrednici pri Sv. Marjini na Pohorju, pošta Slov. Bistrica. Šola je v drugem plačilnem razredu. Prošnje je vložiti do konca decembra.

Jugoslovanska strokovna zveza priredi, kakor smo že poročali, dne 28. t. m. v Ljubljani IV. vse-slovenski delavski shod s sledečim vspešnim: a) Poročilo „Zvršilnega odbora slovenskega krščansko-socialnega delavstva“. Poda (odbornik J. S. Z. Moškerc. — b) O potrebi in pomenu J. S. Z. poroča urednik Ivan Štefe. — c) Delavstvo in politika. Poroča odbornik J. S. Z. poslanec Gostinčar. — d) Delavski tisk. Poroča odbornik J. S. Z. Podlesnik. — e) Slovensko krščansko-socialno delavstvo in njegovi nasprotniki. Poroča odbornik J. S. Z. Terseglav. — f) Pravno varstvo in zdravniki. Poroča načelnik J. S. Z. poslanec dr. Zajec. — g) Pravno varstvo in pravniki. Poroča podnačelnik J. S. Z. dr. Pogačnik. — h) Nameni J. S. Z. Poroča odbornik J. S. Z. Remec. — i) Kaj nudi J. S. Z. (bolniška, brezposelna, preseljevalna, popotna, izredna podpora in podpora za slučaj smrti). Poroča blagajnik J. S. Z. Dermastija. — j) J. S. Z. in strokovna društva. Poroča zapisnikar J. S. Z. Krhine. — k) Organizacija J. S. Z. (skupine, plačilnice, okrožja J. S. Z.) Poroča glavni tajnik J. S. Z. Tomažič. — l) Delavski odseki S. K. S. Z. Traven. — m) Razprava.

Vabilo k okrožnemu združenemu shodu, kateri se vrši v četrtek 2. decembra 1909 ob 10. uri predpoldan v „Društvenem domu“ v Velenju. Dnevni red: 1. Namen združnih okrožij. Izvolitev okrožnega načelstva. 2. Navodila za poslovanje. 3. Predavanje Vlad. Pušenjaka. Agrarne zahteve in združništvo. Člani načelstva in nadzorstva za drug v Št. Mihelu pri Soštanju, Škalah, Št. Ilju pri Velenju, Slov. Gradcu, Št. Ilju pod Turjskom! Udeležite se polnoštevilno tega važnega gospodarskega zborovanja! Agitirajte za mnogobrojno udeležbo članov zadrug in prijateljev združništva.

Društveni koledarček. Sredi decembra izide „Društveni koledarček“ za leto 1910. Slovenska krščansko-socialna zveza je sklenila, da ga da letos le toliko natisniti, kolikor se bo oglašilo naročnikov, nanj, in ga bo le naročnikom razposlala. Zato so te dni dobila vsa društva vprašalne dopisnice, koliko izvodov „Koledarčka“ žele za svoje člane. Te dopisnice naj se izpopolnjene takoj vrnejo. Upamo, da smo vendar v organizaciji že toliko napredovali, da se bo ta „Zvezina“ želja upoštevala. Cena „Koledarčku“ ostane stara, namreč 1 krono.

Dobavni razpis. Vojaška uprava kupi po trgovskem običaju za Maribor 2100 stotov pšenice, 5350 stotov rži in 4950 stotov ovsja; za Celje 100 stotov ovsja; za Celovec 2483 stotov rži; za Beljak 667 stotov rži; za Trst 1450 stotov ovsja; za Pulj 1750 stotov ovsja. Obravnava se vrši dne 7. decembra t. l. pri c. in kr. intendantu 3. voja v Gradcu. Kolekovanje ponudbe morajo dospeti najkasneje do 9. ure dopoldne. Natančnejši pogoji se zvejo tudi pri vojaškem oskrbovalnem skladišču v Mariboru.

Par števil o katoliškem šolstvu. Belgija je imela leta 1881 v katoliških ljudskih šolah 424.799 učencev in v katoliških najdenišnicah in sirotišnicah 117.053 otrok. V drž. ljudskih šolah je pa bilo istega leta 228.023 učencev in v drž. najdenišnicah in sirotišnicah 30.874 otrok. L. 1881. so imeli jezuitje na Francoskem 29 kolegijev, oziroma gimnazij, 11.169 šol. L. 1885. je bilo v Združenih državah Sev. Amerike 3731 župnijskih (t. j. katoliških) šol. Vanje je hodilo 775.070 otrok; poleg tega je bilo tam 9 katoliških vseučilišč, 105 semenišč in 239 katoliških sirotišč s 30.867 otroci. Canada je štela leta 1877. 53 katoliških vidnih šol. Do leta 1880. so darovali katoliški prebivalci vidnejske škofoje za katoliške šole 2.778.800 K. Leta 1880. je bilo v škofi i Maitland v Avstraliji 41, leta 1879 v škofiji Adelajdi 56, leta 1884. v škofiji Wellington 57, leta 1891 v škofiji Colombo 200 katoliških šol. Vse so bile dobro obiskane in so stale tudi nekaj denarja. Leta 1892. je štela n. pr. Ksaverijeje šola v Bombaju, ki so jo vodili jezuitje, 1526 učencev. To je le par mrtvih števil, ki pa dajo nekaj misliti. Vedno je skrbela, skrbi in bo skrbela Cerkev za izobrazbo in napredek in stala bo mogočna in slavna učiteljica narodov, naj se zaganjajo vanjo tudi najhujši nasprotniki. Saj sami ne vedo, da so podobni onim Lemberžanom, ki so se upirali v cerkveno zidovje in bili prepričani, da so ga premaknili, ker jim je med tem nekdo ukradel kamizole.

Nomeščenje kletarskega nadzornika za Južni Štajer. C. kr. štaj. namestništvo v Gradcu razpisuje za južni Štajer mesto kletarskega nadzornika. Nomeščenje bo za sedaj začasno za eno leto in sicer z dohodki X. plačilnega razreda državnih uradnikov ter s potnino po 2.500 K na leto. Zahteva se natančno poznanje nadzorovalnega okoliša in znanje slovenskega in nemškega jezika. Pravilno opremljene prošnje so nasloviti na c. kr. poljedelsko ministerstvo ter so vložiti do najkasneje 15. decembra 1909 pri c. kr. namestništvu v Gradcu. Natančnejše določbe razvidne so v razpisu, ki je razglašen v uradnem listu „Grazzer Zeitung“.

Lovski časopis. „Slovensko lovsko društvo“ name-rava z novim letom pričeti izdajati lastno glasilo. List bo izhajal po enkrat na mesec in se bo bavil v prvi vrsti z lovom, v drugi pa s prirodoslovljem sploh. Namenjen je vsem slovenskim lovcem in se bo oziral na love vseh slovenskih pokrajin. Da se list že s početka prilagodi zahtevam svojih čitateljev, vabi odbor vse slovenske love, da stopijo v krog sotrudnikov in do 15. decembra pošlje svoje literarne prispevke za prvo številko. Vse dopise je nasloviti na: Odbor „Slovenskega lovškega društva“ v Ljubljani.

Lepo posestvo v Veršecu na Bizeljskem bo v kratkem na javni dražbi v Brežicah prodano. Bajse se Nemci zanimajo za posestvo. Pozor, slovenski kupci! Podatke se dobi na okrajni sodnji v Brežicah.

Demokratično ministrstvo ima sedaj Danska. Ministrski predsednik Thals je bivši časnikar, njegova žena pa je še danes stenografinja v državni zbornici, trgovinski minister je navaden trgovec, poljedelski minister priprost kmet, naučni minister župnik-radikalec, finančni minister pa pisatelj Edv. Brandes, brat znanega pesnika. Vsi ministri so odklonili naslov „prevzvišenost“ ter ne nosijo ministrske uniforme.

Nazadovanje prebivalstva na Francoskem.

Pred kratkim je priobčlil „Journal officiell“ statistiko o gibanju prebivalstva na Francoskem za prvo polovico leta 1909. Po dolgotrajnem zmanjševanju števila prebivalstva se je preteklo leto pokazal mal napredek v tem, da so se zmanjšali smrtni slučajji in zvišalo število porodov. Toda priobčene številke prve polovice letošnjega leta kažejo vedno močnejše nazadovanje števila ženitev in porodov.

Število porok je v istem času kot lansko leto padlo od 162.495 na 145.294, ločitve zakonov pa so se zvišale od 5605 na 6148. Torej je bilo v prvi polovici leta 1909 6201 poroka manj, kot v prvih šestih mesecih lanskega leta, a nasprotno so se ločitve zakonov pomnožile za 543.

Število porodov je padlo od 411.402 na 398 tisoč 710, torej je bilo v letošnji prvi polovici leta 12.692 francoskih državljanov in državljanek manj rojenih kot v istem času lanskega leta.

Število umrlih se je v istem času pomnožilo od 401.894 na 426.913, torej se je zvečala za 25.019.

Res žalostna statistika za Francosko. Kajti iz teh števil je razvidno, da se je prebivalstvo tako rodovitne in bogate dežele v prvih šestih mesecih tega leta znižalo za 28.203 ljudi. Nazadovanje je samo število francoskih mrtvorojenih, in sicer od 19.628 na 18.926.

Zanimiva je razdelitev teh števil na posamezne departemente. Od 87 departementov jih izkazuje 66 zelo občutno zmanjšanje števila prebivalstva. V departementu Herault je bilo poleg 5517 smrtnih slučajev samo 4096 porodov. V departementu Isere so tozadevne številke 6501 proti 5004, v departementu Lot 2601 proti 1683, v departementu Haute Garonne celo 5363 in 3508, departement Seine ima poleg 41.237 smrtnih slučajev samo 37.294 porodov.

Naraščanje prebivalstva kaže Korzika z 2617 smrtnimi slučajji in 3250 porodi, ter okraj Pas de Calais z 935 smrtnimi slučajji in 10.062 porodi kažejo naraščanje prebivalstva.

Statistika kaže, da se prebivalstvo močno manjša v onih okrajih, ki so obljudeni samo od čisteга romanskega prebivalstva. To se kaže na južnem Francoskem, med tem, ko se more na severu in zahodu reči, da se prebivalstvo množi, ker se meša z zdravjšim germanskim plemenom.

Tako izumirajo Francozi.

Štajersko.

Mariborske novice.

Narodni muzej v Mariboru se otvori v nedeljo, dne 28. novembra ob 10. uri dopoldne ter ostane odprt do 12. ure zanjepred vsako nedeljo. Ob četrtkih pa od 11.—12. ure. Vstopnina v prid muzejskega sklada 20 vin. Muzej se nahaja v II. nadstropju mariborskega „Narodnega doma“. P. n. občinstvo se prosi, da daruje muzeju starinske, narodopisne in naravoslovne predmete.

Za dijaško kuhinjo v Mariboru so darovali sledeči p. n. dobrotniki in dobrotnice: Terstenjak, c. kr. voj. kurat 10 K; Podvinski, župnik, 20 K; okr. odbor Šmarje 60 K; dr. Lemež mesto venca na grob g. Omulečev 10 K; Koprivnik, profesor, 50 K; Sagaj Marko, kaplan, 10 K; Šlander Anton, dekan, 15 K; Pahernik Marija, veleposestnica, 20 K; Bernhard Micica nabrala na gostiji g. Ivanka Wela in gdč. Jerice Zemljč 12 K pri Sv. Ani na Krembergu; Franc Zaehlerl, učitelj, nabral na gostiji Nendl-Ozmeo v Ljutomeru 11 K 70 vin.; Fr. Ogrizek, župnik, 5 K. Vsem dobrotnikom in dobrotnicam stoteri „Bog plati!“

Miklavžev večer v Mariboru, ki ga priredi letos „Dramatično društvo“ dne 5. grudna ob 7 uri zvečer obeta biti vsekako zanimiv. Uprizorila se bode prvič na našem odru čarobna bajka v 5 slikah „Snežulčica“. Ljubka je ta igra, prepletana z res divnimi prizori in bode naši nežni mladinci kateri je v prvi vrsti namenjena za gotovo kar najbolj dopadla. Ugajala pa bode tudi odraslim, saj je dosegla dozdej na vseh odrih lepe uspehe. Seveda bode nastopil tudi letos kakor po navadi naš slovenski Miklavž, ki vsako leto obsipa staro in mlado z darovi, sicer pa tudi neusmiljeno biča vsakega narodnega mlačneža in nas vse v jedernatih besedah spominja naših narodnih dolžnosti in bodri k vstrajnemu narodnemu delu.

Mariborska nemška kultura. V čem obstoji vsa nemška kultura mariborskih hajlovcov? Gotovo v tem, da napada v svojem kulturnem duhu tukajšne po ulicah mirno gredeče Slovence. Pisec teh-le

vrst je že parkrat v prav kratkem času doživel, da so ga nahrulili nemški kulturinosci, hoteč mu strgati raz sukne znak Mladeniške zveze, kar pa se njim ni posrečilo. V nedeljo dne 21. t. m., ob četrti na šest zvečer, sprehajal se je pred Narodnim domom, odkoder jo je mislil kreniti proti Gosposki ulici, kar začuje za seboj klice Abzug!, nakar se je obrnil. Zagledajoč mu sledeče pobajfne, krenil jo je proti slovenski cerkvi, na Zofijin trg, odkoder jo je menil hitrih korakov kreniti po bližini čez mestni vrt domov v Meščansko ulico. Pa tudi pobajfni so pospešili svoje korake, bili so mu že na Zofijinem trgu za petami, obkladajoč ga z lepimi priimki, kakor: Abzug, du Hund! Du windeischer Hund! itd., nakar so ga obkročili, kakor kakega tatu, in začeli so svoje kulturno delo. Strgali se najprvo, kar zahteva to njihova kultura, znak, kar se dobro pozna na sukni. Omeniti pa mora tudi, da so mu strgali trak s klobuka, misleč (gotovo), da se nahaja na njem kako njim tako zbadljivo znamenje: odtrgali so mu še kravato, v kateri je imel znak S. K. S. Z.; zlomili palico, s katero se je v začetku napada branil. Slednjič pa, kje je bila policija, da ni čula njegovega klica? Ali ni ona zato tukaj, da brani javna nasilstva? Ali ni to javno nasilstvo? Ali ni to zločin! Kaj takega se mu še v nemškem Gradcu ni pripetilo! Čudno pa, da je to tukaj na slovenski zemlji mogoče. Pač, vidi se jasno, kakšna je ta tako razpita nemška kultura!

Knjižnica S. K. S. Z. se nahaja Koroška ulica št. 5 nadstropje I. Knjižnica vsebuje vso slovenske književnost ter mnogo krasnih knjig iz drugih slovanskih jezikov. Vabimo mariborske Slovence, da se pridno poslužujejo bogate knjižnice S. K. S. Z.

Občinske volitve. V II. razredu so bili izvoljeni: Alojzij Frei, strojevodja v pokoju in posestnik; Fric Friedrigger, arhitekt; Franc Havliček, izdelovalec perila; Alojzij Käfer, gostilničar; Jožef Kahler, davčni oficijal in posestnik; dr. Artur Mally, zdravnik; Oton Poleg, mesar; Franc Rus, učitelj; Karol Scheidbach, ravnatelj kemičnega preskuševališča. Danes v petek, dne 26. novembra, se je pa vršila volitev za I. razred in so bili izvoljeni: Franc Bernhard, steklar in posestnik; Jožef Franc, posestnik mlina; Kristof Futter, posestnik; Karol Gaischeg, učitelj in posestnik; dr. Jožef Jörg, profesor; Franc Neger, tovarnar; dr. Oskar Orosel, odvetnik; Julij Pfrimer, vinouržec; dr. Rudolf Resner, finančni komisar in Karol Wolf, drožist.

Požar. V četrtek dne 25. novembra zvečer ob 10. uri je nastal ogenj pri gostilničarju Rbjku na Pobrežju in mu vničil gospodarsko poslopje. Živino so še prej rešili. Na lice požara ste prihiteli dve požarni brambri in vojaštvo. Rojko je zavarovan. Sumi se, da je bilo nalašč zažgano.

Izpred sodišča. Zadeva o tesarju Spesu in podjetniku Ledneggu in zidarstvu mojstru Stupanu, ki se je dne 13. oktobra preložila, se sedaj nadaljuje. Med obravnavo se je prečitala neka izjava Lednegga, katero je napravil za več funkcionarjev mariborske stavbne obratne zahtevaje in kjer pravi, da je, ne misleč na važnost koraka, napravil Spesu učeno in usposobljenostno izpričevalo, po katerem se je Spes izučil pri njem v zidarstvu in praktičnem vodstvu, v resnici je bil pa Spes samo nekaj dni pri njem in se vdal v teoretičnem pouku v zidarstvu. Spes je sam pripoznal, da je Lednegg napravil spričevalo le prisiljeno, ker sta se takrat po zgodivši se nesreči pripeljala k njemu arhitekt Friedrigger in stavbnik Glazer in sta zahtevala dokaze o usposobljenosti Spesa. Od Stupana izdano spričevalo pa tudi ni pravo, ker nosi potrditev strokovne zahtevaje v Slovenski Bistrici za pol leta poznejši datum, kot je pa izdajni datum. Ker je sedanjji načelnik zadruga Arzenšek iz Slovenske Bistrice izjavil, da je spričevalo ponarejeno, se je cela zadeva prepustila in odstopila državnemu pravdnstvu radi ponaredbe javne listine. Cela zadeva pride s tem v nov stadij.

Celjske novice.

Imenovanje. Celjski okrajni glavar baron Müller-Hörnstein je imenovan za namestniškega svetnika.

Nemci med seboj. Nedavno smo poročali o tožbi celjskega Oecha zoper mestnega blagajnika Langga, ki je prvega razžalil s tem, da ga je nazval denuncijant. O Oechu so pa prišle tekom obravnave čudne reči na svetlo. Najbolj zanimivo pa je to, da davčna oblast ni hotela izročiti zanimivega akta o izplačilu nagrad Oechu za ovadbo oseb, ki niso napovedale dovolj najemnine. Lang je bil obsojen od sodnika Stepišnika radi besede denuncijant na 60 kron globe. Utemeljil je svojo sodbo s tem, da se ne more imenovati denuncijanta tistega, ki pomaga državi do njenih davkov.

Po Celju se zopet širita davica in škrlatica. Vkljub vodovodu ni opaziti, da bi se sanitarne razmere kaj izboljšale. V okolici pa zopet razsaja legar, zlasti v Sovodnji in Gabrijih. Po teh krajih ne mine skoraj leta, da bi se ta nalezljiva bolezen ne pojavila. Tudi sedaj, ko je uveden vodgovod ni nič boljše. Treba je v higijeničnem oziru nastaviti še marsikje druge vodovode. A glede zdravstvenega ozira ne storita ne mestna uprava ni okoliška nič. Nasledki tega so bolezn, ki so že postaje epidemične.

Ptujske novice.

Od deželne gimnazije. Ravnateljem na deželni gimnaziji v Ptujju je imenovan gosp. prof. dr. Schöbinger isto-

tam; poudarjal je do zdaj matematiko in fiziko. Nemški študentje so mu priredili v torek zvečer bakljado z godbo.

Sv. misijon se bo obhajal prvi adventni teden v Vurbergu pri Ptujju in pri Sv. Bolfanku v Slov. goricah; prvega bodo vodili č. g. lazaristi, drugega č. g. gosp. kapucini iz Celja.

Sejem. V Ptujju je bil, kakor vsako leto, na Katarino velik sejem.

Poroka. V soboto se bo poročil gosp. Ivan Steudte ml. z gospico Emilijo Tamin v minoritski cerkvi v Ptujju.

Premeščen je iz Ptujja v Gorico poštni asistent Sikst Hrovatin.

Na Bregu pri Ptujju so pričeli Nemci zopet rogoviliti, in rovati proti slovenskim domačinom. Minoli pondeljek so ustanovili tam podružnico nemškega Schulvereina.

Ogenj. V stanovanju g. dr. Karola Veingerla v Ptujju je zadnje dni na prav čuden način nastal ogenj, ki bi, ako bi ga ne bili pravočasno opazili, povzročil veliko škodo. Pri peči je bila zgoraj pri krovu majhna luknja, skozi katero je priletela iskra na tlak. Deska se je vnela in že močno žlela. Nastali dim je opozoril prebivalce na pretečo nesrečo.

Zmaga. Pri vlitvah v cenilno komisijo za osebni dohodninski davek za ptujsko okolico je v tretji skupini zmagal slovenski kandidat g. profesor Anton Kolarič. Nemško politično društvo za ptujski okraj je razvilo strastno agitacijo; poslalo je vsakemu volilcu, ki so ga smatrali za Nemca ali nemčurja, ali vsaj za omahljivca in plašljivca, posebno pismo, v katerem so ga prosili, da naj voli nemškega kandidata Ferlescha; priložen je bil tudi kar frankiran zavitek s popolnim naslovom za odpošiljatev glasovnice, in da se ne bi nikdo zmotil in zapisal drugo ime na glasovnico, je bil pridejan še poseben listek s polnim naslovom nemškega kandidata.

Drugi kraji.

Občinske volitve v Spodnjih Hočah niso tako izpadle, kakor so se veselili z „Marburgerco“ nasprotniki našega poštenega slovenskega kmeta. Nemškutarsko fabriška in učiteljska stranka se je usilila v odbor s šestimi možmi. Šest odločnih mož ima tudi naša kmečka stranka. Vložil se je že ugovor od kmečke strani. O teli volitvah bomo še pisali zanimive reči. Za danes naj zadostuje, da je ves učiteljski zbor z učitelji vred bil v nasprotnem, nemškutarskem taboru.

Vabilo na I. redni občni zbor slov. kat. izobr. društva „Kres“ v Gradcu, ki se bo vršil v nedeljo dne 28. novembra t. l. ob 1/4 uri popoldne v društvenih prostorih, Pestalozzistrasse 63/III s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo odbora; 3. poročilo revizorjev; 4. volitev novega odbora; 5. volitev revizorjev; 6. „Čebelica“; 7. slučajnosti. Vsak član je proš, da se gotovo udeleži in točno pride na občni zbor. Prijatelji društva dobrodošli!

Sv. Martin pri Vurbergu. Na gostiji Lorenčič-Pihlerjevi, dne 22. novembra so med raznovrstnimi popevkami zapeli s posebno spoštljivostjo in navdušenostjo tudi cesarsko pesem, se živo spominjali lepe naše domovine in svojih zatiranih bratov — obmejnih Slovencev — ter darovali za sklad obmejnih Slovencev oziroma za Št. Iljski dom 8-30 K.

Sv. Anton v Slov. gor. V Cogetincih je 20-letnega Friderika Kump zabodel enkrat z nožem lastni oče. V pijanosti preprij, in temu je sledil trenotek, usodepoln za mlado življenje. Zabodel ga je ob 1/10. uri zvečer dne 19. t. m., drugi dan opoldne je bil mladenič mrtič. Morilec se je naznanil sam sodniji. — Kaj stori pijanost! En mahljaj, in končano je mlado življenje. V treznosti tega človek ne stori, ki je drugače miroljuben. Vidimo, kako pogubonosno je alkohol. Če umre kdo zgodnje smrti, je navadno vse drugo krivo, le alkohol je nedolžen. Še celo tistega bi zagovarjali, ki se skriva pod zeleno ali rudečo barvo „kožuha“, ki naredi iz človeka razsajalca, podobnega hudemu živinčetu. Kri nedolžnih žrtev vpije za maščevanje nad takimi, ki to brožgo pripravljajo; potem pa se škodoželjno nasmiha, ko vidijo, kako propada in se ubija slovenski rod. Nemški časniki pa pograbiijo z veseljem takšne novice in poročajo v svet, da so Slovenci — narod morilcev. Pa spoznalo bo ljudstvo in čas je že, da spozna pravega sovražnika. Žganje je strup, naj si bo povžito v katerikoli meri.

Slov. Bistrica. V torek 23. t. m. zjutraj se je v bližini mesta vžgal voz, na katerem se je peljalo trgovsko blago na sejem. Zgorel je en velik zaboj blaga trgovcu Francu Krepeku. Zgorelo blago je bilo vredno okoli 200 kron. Najbrže so se vsled drgnjenja vneli česalniki iz celuloida Krepek ni bil zavarovan za blago in zato temelj občeti škodo.

Požigalec pobegniti. Dne 21. t. m. je nastal pri posestniku Slana v Štatinah, okraj Gornja Radgona, ogenj, ki je uničil dva svinjska hleva, skedenj in dva voza. Bilo je očevidno zažgano. Sum je padel na nekega človeka, ki se je s kolesom odpejal od pogorišča in se na to, pustivši kolo na bregu, z brodom prepeljal čez Muro. Na levem bregu Mure je vdrl v brodnikovo hišo, kjer so ga prijeli, ravno ko je hotel ukrasti različne stvari in zvezali, da bi ga izročili orožnikom. Med časom, ko so poslali po orožnike, se je pa zločinec na neznan način posrečilo oprostiti se vezij in pobegniti. Dosedaj ga še niso vjeli. Ukradeno kolo katerega se je poslužil zločinec pri begu, je pravi lastnik že reklamiral.

Gradec. Slov. kat. akad. tehn. društvo „Zarja“ v Gradcu spremeni svoje društvene prostore ter stanuje od 3. decembra naprej v Brunngrasse 7, I.

Ponkva ob južni železnici. Svetovno slavni organizator Narodne Stranke, Miloš Stibler, ustanavlja pri nas mlekararno. Radovedni smo, če bo ta mlekarna tako uzorno delovala kakor glavna mlekarna v Celju in mlekarne v Gotovljah, Pirešici, Grbelcem ter lesna zadruga na Pohorju. Kdor zadrugo čuti, kdor ni samo strasten političen agitator, ampak tudi za gospodarski napredek vnet, tisti mora, naj pripada katerikoli stranki, obsojati brezvestno početje raznih zadrug celjskih delavcev, s čemur se bo ubil vsak smisel za združništvo. Gg. v Celju, kaj je vzrok tega vašega početja? „Narodni Dnevnik“ prosimo za odgovor, saj je Stibler tudi tih napol urednik „N. D.“ in ne bo treba iskati informacij. (Celjska Zveza je zgubila nad 80 članic, zato ustanavlja zadrugo „na papirju“, da more ministrstvu, kadar prosi za podporo, izkazati večje število zadrug. — Op. ured.)

Ribniško steklaro je kupil g. Lenarčič ter jo je iz raznih vzrokov ustavil. Postavil si je parno žago s šestdesetimi konjskimi močmi na dva parja ter je bila 18. t. m. blagoslovljena po tukajšnjem župniku. Ob tej priložnosti je bila sv. maša v kapelici sv. Jožefa na steklarni.

Dobova. Dne 23. t. m. popoldne ob 1/5. do 5. ure se je opazoval tukaj precej velik zrakoplov v smeri Klanjec na Hrvaškem proti Brežicam (Belo-Kranjsko). Pil je v višini okoli 300 m., z daljnogledom se je dobro opazila vrh, viseča od čolnčka, kakor tudi vrh k ventilu. Oseb se ni moglo razločevati.

Planina. Resnici na ljubo moramo povedati, da tistega tepeža, ki se je vršil dne 14. t. m. pred gostilno Pintar, ni zakrivil mladenič tukajšnje župnije, temveč sta ga napadla dva dobro znana pretepača iz jurklošterske župnije in sicer brez vsega vzroka. Razume se pa, da se je napadeni moral v silo braniti. Sramoto planjski župniji sta torej napravila sledeča dva. To naj velja za tisto osebo, katero so isti dan povzdignili do tako visoke časti.

St. Peter v Sav. dolini. Prihodnjo nedeljo dne 28. novembra popoldne po večernicah priredi deželni poslanec Terglav protestni shod proti nameravanemu novemu vinskemu davku. Shod se vrši v gostilni Žgank. Somišljeniki vinorejci, pridite vsi na shod.

Grize. Naša župnija je postala zadnji čas torišče celjskih liberalnih zapeljivcev mladine. Grozna blamaža liberalcev pri zadnjih obč. volitvah je vzrok, da so se vrgli na mladino. Razni lažnjivi preroki iz Celja prirejajo shode za mladino, na katerih se hoče mladino odtajiti veri in poštenemu pravemu življenju. Med temi preroki je tudi neki možakar, kateri je, kakor smo izvedeli, v službi pri Zadrugi Zvezi v Celju. — Kolikor nam je znano, je tudi naša pesojlnica v zvezi z Zadrugo Zvezo v Celju; vprašamo katoliško narodno moč, ki vodijo našo posojilnico: kako morete podpirati Zadrugo Zvezo v Celju, katere uradniki hočejo mladino, vaš najdražji zaklad, spraviti na kriva pota?

Jurkloster. Dne 28. oktobra okoli polnoči župnina v osebi pametnega gospodarja krščanskega moža Jakoba Blatnik, kateri bo vsled vzornega lastnega gospodarstva gotovo tudi uporabil svoje moč za blagor občine. Občina, broječa 3000 duš, je vesela, da ima na čelu tako odličnega moža, ki je tudi zvest pristaš Slovenske kmečke zveze. Žalibog, pogršali smo pri borbi s pomočjo naših vrlih šentlenarčanov.

Galicija. Marsikateri posestnik bi si rad del pri svojem posestvu kaj urediti, pa žal, inženirji so bili predragi, ker jih je bilo malo. Sedaj pa je, hvala Bogu, ta nedostatek odpravljen, ker je dobil trg Zalec v osebi občinskega tajnika g. Mikuša takega moža. Ta je namreč prišel pretekli teden v občinsko pisarno v Veliki Piresei in napravil škico iz občinske mape za delniško pivovarno v Žalcu. Prebrisani ste res g. Albin; toda mi vemo, kaj Vas je prav za prav prignalo k nam. Radovednost namreč, ali je volilni imenik za občinske volitve že razpoložen. (Ta sicer še ni razpoložen, a zastoj vendar niste prišli. Oglédali ste si morša občinsko pisarno, kjer se tako lepo kraljuje kot občinski tajnik. Samo na to ste pozabili, da ste bili že v naši pisarni za časa deželno-zbornskih volitev. Osvežite si malo spomin in boste vedeli, kako je bilo. Kar se pa tiče občinskih volitev bomo mi že brez sodelovanja „naprednjakov“ opravili. Zato opozarjamo vse naše ljudi: na dan volitve vsi na volišče. Liberalci bi radi prišli na krmilo. Ako bo vsak naš somišljenik storil svojo dolžnost, se jim to ne posreči. Ako bi zmagali nasprotniki, bi bil to madež za našo občino. Nikdo se naj ne da zapeljati od nasprotnikov, četudi mu obetajo zlate gradove. Saj vemo, kako je bilo z občinskim gospodarstvom tedaj, ko so bili liberalci v odboru. Ne dajmo se zapeljati, četudi obetajo liberalci kje novi most z „ovirki“ po vrhu; naredili ga bodo namreč sebi, nam se pa smejali. Zatorej pozor!

Brežice. Naše vrlo k. s. izobraževalno društvo nam je priredilo v nedeljo, dne 21. novembra krasen zabaven večer. Priredilo nam je glumi „Krčmar pri zvitem rogu“ in „Kmet in fotograf“. Č. g. Fr. Spindler, neumorno delavni društveni predsednik, nam je v poljudnih in jedrnatih besedah pojasnil pojem, zgodovinski razvoj razne vrste dramatike. Povedal nam je, kako velikega vzgojnega pomena je za človeka pravno dobro dramatično pesništvo in nasprotno, kako pogubonosna je za človeka pravno slaba dramatika. Igralci so rešili svoje vloge izborno. Posebno nam je ugajal igralec, predstavljajoč kmeta, ki je rešil svojo nalogo izborno dobro. Igralci so pokazali, kako nadarjen je slovenski narod in kako velike vspehe bi lahko dosegel na vseh poljih, ako bi bil ravno tako vstrajen in podjeten, kakor je nadarjen. Daj Bog, da bi nas zopet kmalu razveselilo naše mlado k. s. društvo s slično zabavo. Izmed udeležnikov so se vedli nekateri nedostojno. Kadili so v dvo-

rani, dasi je prepovedano kaditi; pljuvali po dvorani, kakor da bi bili doma v hlevu. Da bi se vendar že enkrat naši ljudje odvadili pljuvati na tla na javnih prostorih! Udeležba je bila za tako obljuden kraj majhna. Mladina slovenska, obiskuj rada plemenito zabavo, zabavo, ki upliva blažljivo na duh in srce, in se ogiblji pregrešne zabave, zabave po nezdravih, zakajenih, smrdljivih gostilnah!!!

Koroško.

Huskanje na poštnem uradu v Celovcu. Če bo rasel c. kr. uradnikom in uradnicam na Koroškem germanški greber še znanprej tako kakor v zadnjem času, potem bomo morali ustanoviti poseben list, ki se bo brigal samo za huskanje uradnikov. Celo na celovski glavni pošti, kjer Slovenci nismo imeli nikdar kake sitnosti, se je v petek, dne 12. t. m., popoldne obregnila uradnica na slovensko stranko, ki je oddala na pošti zaboj kajig družbe sv. Mohorja. Stranka je izpolnila spremnico nemško, le privatno poročilo, ki pošto uradnico prav nič ne briga, je pisala slovensko. Uradnica se zadere nad stranko: „Könnens nicht deutsch schreiben?“ Kdor pozna narodno zagrizenost celovških ljudi, si lahko misli, da je uradnica s tem izpostavila stranko zasmehovanju navzočih. To je že nezaslišano. Vsi celovski Slovenci naj na to odgovorijo s tem, da ne zapišejo več na nobeno poštno pošiljatev nobene nemške črke!

Nemški „Volksrat“ za Koroško je imel v nedeljo 21. t. m. svoj občni zbor. Predsedstvu in delavnemu odseku je zbor izrekel za „obsežno in plodonosno delovanje“ zahvalo. Da je bilo delo „Volksrata“ res obsežno, smo čutili koroški Slovenci pri nastavljanju in prestavljanju uradnikov ter v celem političnem in nepolitičnem življenju; da je bilo tudi plodonosno, radi verjamemo, če se spomimo na škanđale, ki jih povzročajo uradniki na Koroškem, zlasti pri železnicah, ali če se spomnimo, da so nam pri sodiških vzeli zadnje drobtine pravic do rabe slovenskega jezika. Soglasno so na zboru tudi sklenili resolucijo, naperjeno proti podraževanju ljudskih šol. Razumljivo. Kakor hitro bi bile ljudske šole podražljive, bi slovenski jezik na Koroškem dobil v šoli vsaj nekaj pravic, in Metnitz bi ne bil več paša v koroški deželi.

Nemški „Volksrat“ na delu. Še nikdar nismo koroški Slovenci trpeli takih krivic, kakor ravno pod sedanjo vsenemško vlado. Slabše nego s cigani se ravna z nami. V polni meri občutimo nemško „kulturo“. Velikovski okrajno glavarstvo je vzel nemški „Volksrat“ pred vsem na piko. Najprej je napadel znani velikovski „volksbildner“ c. kr. okrajnega komisarja zaradi njegovega neodzgovnega obiska na Dječšah, ki je bil zgolj privatnega značaja. Da se je gošpod oglasil tudi v župnišču, to je prav rad storil že tudi marsikateri, četudi nemško-nacionalni učitelj. Po mislih nemško-nacionalcev danes danes človek ne sme imeti več proste volje. Za g. okrajnim komisarjem je prišel na vrsto komaj šele osem dni tukaj bivajoči učitelj na šentrupertski šoli pri Velikovem. Nemškemu Mihelnu ni prav, da postavi „Družba sv. Cirila in Metoda“ slovenskemu učitelju na svoji lastni zemlji hišico, v kateri bo mogel stanovati. Seveda, ker se godi to v bližini glavnega mesta nemškega rajha „Berolina“! V istem članku „Fr. Stimmen“ se zaletava dopisnik nemškega „kulturovolka“ v tajnika c. kr. okrajnega glavarstva v Velikovu, ki si hoče tudi pozidati v št. Rupertu za počitek na svoje stare dni hišico, v kateri bi si odpočil od svojega vestnega, pravičnega in trudapolnega dela. Tudi to bode nemške krivičneže v oči zato, ker je okrajni tajnik gosp. Fr. Robar ostal zvest svojemu narodu, če bi bil pa renegat, kakor jih ravno med uradniki in učitelji mrgoli, bi bilo pa vse prav; zakaj za nemški nacionalizem je dober vsak odpadek, če zna le „heil“ kričati in pa kimati. Naravnost grdo pa je za nemške nacionalce dejstvo, da se v omenjenem lutrovskem listu vlači na dan neka hišna zadeva radi neke izgubljene zapesnice velikovskega c. kr. okrajnega glavarja. Kaj takega je zmožna samo nemško-nacionalna zloba. Če nimate boljših sredstev, napadati pravičnih ljudi, potem je žalostno za vas! Da se dogodijo slovenskim učiteljem pod c. kr. deželnim šolskim nadzornikom Bendo, ki nima niti akademsko izobrazbe, take krivice, je tudi delo nemškega „Volksrata“. Benda zasluzi nezaupnico od vseh koroških Slovencev, kateri morajo tudi prispevati k njegovim plačim. G. c. kr. dež. šolski nadzornik, afrikanci bi si ne dali odpasti takih krivic, kakor jih zadajate Vi koroškimi Slovencem. Kaj Vam pravi k Vašemu najnovejšemu krivičnemu činu Vaša vest? Nemškemu „Volksratu“ se imamo nadalje zahvaliti koroški Slovenci za ves nemški rod poniževalni in sramotni, mikakor ne kulturno delo, katerega sad moramo občutiti v najnovejšem času na kolodvoru dvojezičnega glavnega mesta celovškega. Nemi, kaj takega se še med Indijanci ni zgodilo! Metnitz dela pač čast svojemu imenu! In najzadnji čin slovenozrskega nemškega „Volksrata“ je, da je ministrstvo za notranje zadeve, ki ga plačujejo tudi Slovenci, zaukazalo, da so smeje podružnice društva „Südmarke“, ki hoče pregnati z lutrovskim denarjem Slovence v njihove rodne grube in naseliti tja nemške protestante, pobirati od dne 10. do 17. t. m. izvanredne doneske. Zares daleč smo prišli, da nas c. kr. vlada sama, kateri plačujemo denarni in krvni davek, tako grdo zatira, da Slovence nima več pravice obstoja v državi, za katero je prelival v nešteti vojskah in bojih svojo slovensko kri. Kateri Slovenec hoče še zapupati taki vladi! Ključno ne smemo še pozabiti, da je bil vsled denuncijantstva nemškega „Volksrata“ že pred enim letom prestavljen slo-

venski davčni uradnik v nemške kraje. Ravnoisto se godi pri uradnikih južne železnice. Za take nemške krivice se pleče bridka brezovka, dolga od Sp. Dravberga do Šmohorja, ki bo neusmiljeno udarila, da se bo zmajal nemški „Lintver“ v Celovcu tako, da se bo tresel tudi Dunaj. Slovenci in slovanski poslanci, prepričani smo, da boste branili slovensko predstražo po začetni poti, četudi treba z najostrejšimi sredstvi! Mi smo za vami.

Železnice okrog Vrbskega jezera ne bo. Zidati jo je hotela neka družba, načrt je bil izdelan, a južna železnica v to ne privoli, ker se žid boji — konkurence. Dovolj graditi novo električno železno cesto samo do Poreč. Pač značilno v dobi, ko se povsod na dolgo in široko besediči o povzdigi — ptujkega prometa!

Kranjsko.

Odposlanstvo deželnega odbora kranjskega se je odpeljalo iz Prage v Opavo, kjer so jim pripravili prirčen sprejem. Tamkaj so si ogledali deželno bolnišnico in blaznico, kjer je s službujočim osebjem vred 1300 do 1400 oseb, za katere se preskrbi hrana v lastni režiiji, ki se deželni upravi zelo dobro izplača. Od tu se je odpeljal deželni odbornik dr. Lampe proti Galiciji in Bukovini, ostali pa proti Brau. Na kolodvoru so jih čakali odposlanci deželnega odbora z namestnikom deželnega glavarja pl. Kaudelo na čelu in zastopniki raznih narodnih društev. Zvečer se je njim na čast priredil pozdravni večer, na katerega je prihitelo vse polno odličnega občinstva. Drugi dan je deputacija obiskala razne kulturne zavode, kakor: moravski deželni kulturni svet in deželni kulturni urad. Dobili so mnogo informacij, ki so vsaj deloma zelo važne za deželne razmere na Kranjskem. Dalje so si ogledali moravski deželni hipotekarni in kreditni zavod, šolske zavode „Vesne“, namenjene vzgoji ženske mladine, vzorno urejeno deželno bolnišnico itd. Povsod so jih sprejeli kar najpriščneje in jih vodili okrog ter dajali informacije. Na večer so se pa zopet zjediniili na prijateljskem sestanku v „Besedi“.

Občni zbor društva organistov in pevovodij se bo vršil prihodnji pondeljek dne 29. novembra v Ljubljani.

Štirje umrli na žganju. Kako pogubonosno deluje žganjepitje na človeka nam dovolj jasno pokaže sledeč slučaj: V Smartnu pri Kranju je žganje tekom enega tedna ugrabilo kar štiri možje. Dva sta pri pitju v gostilni umrla, dva sta pa zmrznila, ko sta se ga napila in pijana obeležala zunaj na prostem. Tako so vsi žganjarji doživeli, da jih žganje ne ogreva, ampak le škoduje. To spoznanje jim sedaj seveda nič ne pomaga. Zato pa kličemo našim delavcem: Proč z žganjem, ki vami prežge nit življenja.

Državno podporo je dovolilo naučno ministrstvo v znesku 600 K za prenovitev fresk v ppdružnici Sv. Petra na Sv. gori v župniji Zelimlje. Te freske so glasom glavne c. kr. komisije za umetnost in zgodovinske spomenike na Dunaju še iz časa gotike, ter so velike umetniške vrednosti in za zgodovino kranjske umetnosti velikega in nedoglednega pomena.

Primorsko.

Goriški deželni glavar. „N. Fr. Pr.“ piše, da so se Slovenci zelo trudili, da bi bil iz njihove srede imenovan deželni glavar, a da se to ni posrečilo ter da je že imenovan dr. Pajer, ker znaša laška večina en glas. Omenjeni list pravi, da so laški liberalci grozili z obstrukcijo, ako ne bi bil Pajer deželni glavar. Kak položaj se bo razvil v deželnem zboru, še ni jasno. Prav bi bilo, da bi se obe katoliški stranki zjediniili pri delu za povzdigo koristi dežele.

„Ustreljen cigan.“ Svoj čas smo poročali, da je blizu Plavi ustrelil orožnik znanega cigana Cirila Majerja ravno, ko je hotel preplavati Sočo. Kroglja da ga je zadela v vodi in da so ga potem odnesli Sočini valovi. Sedaj se pa dokazuje, da Ciril Majer ni bil od puške zadet, temveč je utonil v Soči, ko je hotel isto preplavati. Te dni so potegnili iz Soče njegovo truplo, ki pa ni imelo nobenega znamenja, da bi bilo zadeto od krogle.

Strašna smrt. Kristina Erzetič v Kožbani je zadremala pri ognjišču in pri tem se ji je vnela obleka, da je bila hipoma v ognju. Umrli je v groznih bolečinah.

Avstrijska postaja za torpede v Umagu. Avstrijska pomorska oblast misli prirediti pristan v Umagu ob istrski obali za postajo torpedov. Pristanišče bi se moralo v tem slučaju iztrebiti in razstreliti ogromno skalo, ki zapira večjim ladjam vhod v pristanišče. To bi veljalo zopet precej kronic, pa bi se vendar napravilo za skalnato Istro neko dobroto, ako bi se tja preselilo več prebivalstva, zlasti mornaričnega moštva.

Viharji ob Adriji. V okrožju Reke je bila te dni taka burja, da je ves promet ovirala. Prevozni parnik „Carmania“ ni mogel radi viharja v luko in je moral ostati na prostem morju. Izseljevalni komisar se je hotel prepeljati z oblastvenim parnikom „Clotilde“ na izseljeniški parnik a ni mogel pristati radi velikih valov. Končno se je vendar posrečilo vreči na „Carmania“ vrv, a zopet je pribumel močen veter in jo je odtrgal. Obe ladiji sta trčili skupaj in sta dobili hude poškodbe. Vsi vrhovi okoli Reke so se med viharjem pobelili in nastal je hud mraz, ki pa ne bo dolgo trpel.

Zavetišče za nedoletne kaznjence, ki pridejo iz zapora, se je preselilo sedaj v lastno hišo v Gorici, ki jo je zgradilo podporno društvo za izpuščene kaznjence za Goriško in Gradiščansko.

Shodi v Trstu. V nedeljo, dne 28. novembra se vrši javen shod z dnevnim redom: Naše zahteve na polju ljudskega in srednjega šolstva. — V četrtek, dne 25. novembra se je pa vršil protestni shod slovenskih delavcev proti premestitvi Lloydovega arzenala iz Trsta v Tržič.

Reka se odcepi od senjske škofije. Nemški listi so prinesli pred nekaj dnevi vest, da se odcepi Reka od senjske škofije. Ta vest se sedaj potrjuje in "Hrvatstvo" piše o tej zadevi, da postane senjski škof Vučić, a le pod tem pogojem, da se odcepi Reka. List pozivlja dalje poklicane činitelje, da store vse potrebno, da se ta nakana reškega italijanskega framazonstva in madžarske osvajalne politike v zadnjem hipu prepreči.

Razpustitev društva "Associazione Ginnastica" v Trstu. Tržška policija je po nalogu c. kr. namestništva zaprla prostore laškega društva "Associazione Ginnastica" v Trstu, ker je predsednik društva dr. Mraeh prekoratil pri neki slavnosti razkritja zastave v govoru delokrog društva, ki je označen v pravilih. Mraeh je napeljeval v svojem govoru na politično delovanje društva. Namestništvo je vsled tega razpustilo to rovarsko lahousko društvo.

Narodno-obrambno delo.

Ob enajsti uri.

Iz krogov naših slovenskih akademikov smo dobili naslednji poziv k odločnejši narodni obrambi:

Germani svet praznuje Schillerjevo stoinpetdesetletnico. Ko so mu polagali na Dunaju nemški burši venec pred spomenik, se je spomnil njih govornik Petričević (!) pesnikovih besed: „Ni vreden, da živi, narod, ki ne tvega vsega za svojo čast.“ Govornikovo ime kaže, da njegovim dedom ni tekla zibel ob kockah in medicini v germanskih logih, temveč Sloven je dal kri potomcu, ki je pozival na boj slovanstvo.

V znamenju renegatstva se bije tudi naš boj na meji, s krvnimi sorodniki je boj najhujši. Dobro vedo to naši sovragi, zato snujejo tuje šole med nami, da vzgoje ljute janičarje.

Zlate so besede nemškega rodoljuba. Mi vidimo v njih zlato, a ga pustimo v nemar. Kaj tvegamo za naš narodni obstoj? Stotisoče nabirajo tuji za boji proti nam. Rosegger zavija oči proti Valhali, češ: Mi branimo le svojo posest. Zakaj pa ne vstane in zagromi proti zlobnim zločincem, ki podirajo s kruto močjo kapitala dom za domom slovenskemu ratarju. In kot bojni vik plenivcev zvone stih gornještajerskega Kernstocka. Stotisoče skupljajo, a mi?

Tudi mi smo začeli za narodno-obrambno zbirko. Uspehi pa še ni zadovoljiv. Dosedaj se je večinoma, skrbno izključno oglašalo samo duhovništvo, ki je že tako obloženo z davkom za narod, za ljudstvo, za reveže itd., da se nanj le težko obračamo in nas le največja potreba sili v to. Sila je strašna, svečeništvo bodi tudi v teh časih baklja, ki sveti pred ljudstvom! Ali res nimate svojih trgovcev in uradnikov, obrtnikov, premožnejših posestnikov? Ali nimamo nobenega v svoji sredi, ki udobno živi, in bi si lahko kaj pritrgal brez škode? Zakaj se okleplejo oni, ki imajo pod palcem, tako suženjsko svote 20 K? Nemci dajejo desetisoče. Kje so občinski in denarni zavodi, kje društva?

Jočemo in vikamo, kako se nam hučo godi, a nismo zmožni žrtvovati. Žrtvuje le oni, ki nekaj sebi odreče. Koliko jih je, ki bi rekli: Danes bom stradal, da dam svoj belič domovini in narodu? Rogali bi se mi, če bi dejal: Mnogi se smejiijo obrambnemu delu. In vendar se smejiijo oni, ki ne store ničesar. Govorimo in pijemo dalje, tuju v korist. Mati Črnogorka se je smehljala, ko so ji prinesli prvega sina mrtvega iz boja, ni črhnila, ko je izdahnul v nje-nem naročju junaško dušo drugi, ko je pa izgubila zadnjega, je vzkriknila in odplula za sinovi. Sinovi Slovenije pa ne umirajo junaške smrti za dom, nego zase, umirajo v brezbriznosti. Ljudstvo še ni dovolj narodno zavežno, duhovščina ne zmora vsega bremena, naša inteligenca pa se navdušuje. Mati Slovenija se bo zgrudila žalosti, prepuščena tuju od lastnih sinov.

Zadnji čas je, da se zdrami, kdor spi, in obudi, kdor je mrtev. Tujee prodira ter kupuje, pa zemljo; sklepajo se št. ljski dnevi, društva pa si nabavljajo zastave; drugod bude nevarnosti pesniške duhove, da vžigajo ljubezni žarke in plameneče strele, pri nas se naslanjajo na Cankarjevem nihilizmu in blatijo cerkvenega kneza, apostola požrtvovalne ljubavi! Koščena pest že trka na vrata in skozi vse špranje sili duh smrti. Kje je duh junaštva, kot je živel v Kartaginskih gospeh, ki so si strigle kite, ko je pošlo nakitje in ni bilo tetiv? Se en kozarec, saj tam „ne dobimo ne kapljice več!“ Varujmo in pazimo, da ne bo nekaj gledal triglavski vrh na širno zemljo, kjer je bival rod, ki ni napel vse sile, da ostane. Še je čas, a ura je že davno odbila enajst! Otmimo čoln, ki se potaplja, sicer bo sikal kletev sleherni brizg, in iz globin bo zvenela pesem: Bili smo ... Helen.

Namen schulvereinskih šol. Kakšen namen imajo te šole, izpoveda Schulverein sam. V Rodinahi na Kranjskem so namreč pred letom ustanovili nemško schulvereinsko šolo. Kako dobro je ta šola delovala v enem samem letu, in kakšne uspehe je dosegla, so pokazale občinske volitve. V tretjem razredu so zmagali Nemci, v drugem in prvem pa nem-

škoprijateljski Slovenci, po domače nemškutarji. Ta politični uspeh razglašala Schulverein kot sad schulvereinske šole in povdarja velik pomen nemških šol v narodnoobrambnem oziru. Zopet nov dokaz, kako nevarne so za nas take šole in da je dolžnost vsakega rodoljubnega Slovenca, z vsemi močmi delati proti schulvereinskim šolam kot našim najhujšim političnim sovražnicam.

Roseggerjev sklad vrlo napreduje. Dosedaj je nabranega že 1.400.000 K, in še vedno se pridno oglašajo novi darovalci. Tako so v najnovejšem času darovali za Roseggerjev sklad po 2000 K tajni svetnik Schwieger v Beročinu, Hamemann v Manchesteru na Angleškem, uradniki družbe državnih železnic na Dunaju, dunajski magistratni uradniki štajerski deželni uradniki itd. Roseggerjev klic: K 2000 = 2.000.000 je našel odmev po širnem svetu. — Vsi nemški časopisi v tujini pišejo o tem in vspekljubajo ljudi, naj vendar darujejo za „zatirane“ avstrijske Nemce. Kaj pa pri nas? Zadnji čas so skoro popolnoma ponehali darovi za obrambni sklad. V vsakem oziru tako radi posnemamo Nemce, samo v požrtvovalnosti za narodno obrambo jih ne maramo. Kdaj bo pač prišel čas, da bodo slovenski rodoljubi izpravdali, kako velikanske važnosti za obstoj naroda je narodno obrambno delo!

Nabirajte rabljene pošne znamke za našo narodno obrambo! Vse naše somišljenike prosimo, naj prično sedaj z nabiranjem rabljenih pošnih znamk za obrambo meje. Posebno one, ki imajo sorodnike po tujih krajih, prosimo, da se udeležujejo teh zbirk. Pri vsaki pošiljati naj se napiše poleg nabirateljevega imena tudi število in kakovost poslanih znamk. Rabljene znamke iz kuvert se naj izstrižejo, in sicer tako, da znamkin rob ostane nepoškodovan. Ne sprejemajo se rabljeni koleki, pač pa vse dopisnice tujih držav. Pošiljajo se naj znamke kot vzorec brez vrednosti, za kar zadošča navadna 10vinarska znamka. Dobrodošle so zbirke vseh že uporabljenih znamk. Len vzgled nabirateljem je dal g. Leopold Puhar v Ljubljani, ki je v ta namen prvi daroval 10.000 znamk. Mladeniči, mladenke, sledite temu pridnemu nabiralcu! Znamke sprejema „S. kršč. soc. zveza v Mariboru“, Cirilova tiskarna.

Narodno gospodarstvo.

Lasten pošno-hranilnični urad se bo ustanovil za Bosno in Hercegovino. Dosedaj je bilo v navadi pri pošni hranilnici, da je vojaška pošta v Bosni in Hercegovini sprejemala, po pogodbi z bosansko deželno upravo, samo vloge. V meničnem prometu so pa bili pošni uradi v anektiranih pokrajinah samo kot posredovalci za avstrijsko ali pa ogrsko pošno hranilnico. Po anekstiji se je pa uvidela potreba, te razmere predrugačiti. Skupno finančno ministrstvo sedaj dela na neki predlogi, tičeči se posebnega pošno-hranilničnega urada za Bosno in Hercegovino, ki bi bil enako organiziran, kot ona dva na Dunaju in v Budimpešti, ter bi dobil tudi svoj čekovni promet. Le v žiro-prometu bo urad zavzema slično mesto kot ga zavzema avstrijski pošno-hranilnični urad napram ogrskemu.

Nemško-avstrijska carinska pogodba. Pred kratkim se je sklenila nemško-avstrijska carinska pogodba in se je določilo, da avstrijsko-ogrsko vina, za katera je priložen pri pošiljati avstrijsko-ogrski preiskovalni certifikat, se ne bodo več preiskovala na nemški meji, kakor so se dosedaj. Dalje so se z nemške strani stavile določbe, da se bo uvoz manje vrednega in za varenje piva slabega ječmena strogo nadzoroval, da ne bo na škodi uvoz boljšega ječmena, ki se tudi višje zaračuni v carini. Vršila so se tudi dalje ustmena pogajanja na Dunaju in Budimpešti radi živinskega uvoza v slučajih kuge.

Ustanovitev ruske žitne banke. V Petrogradu so se te dni posvetovali, kako bi se zboljšale določbe za realizacijo žetve in o predlagani žitni banki. Temeljna glavnica za banko naj bi se dobila potom javne subskripcije interesentov; eno petino naj bi prispevala državna banka. Zastopniki mlinarske zadruge so se izrekli, da se zakruga pridružuje ideji banke in da so mlinarji pripravljeno sodelovati s kapitalom pri osnovi. Istotako so se izrazili tudi zastopniki zasebnih bank, a odklanjali so pa vsako sodelovanje države.

Avstrijska petrolejska industrija. Ker se je akcija za odpravo bencina po zadnjem vladnem določilo razglasila kot notranja državna zadeva, poskušajo sedaj vnanje čistilnice vsaj tako pogodbo napraviti z vlado, da bi jim bilo omogočeno prevzeti vse postranske produkte, ki se dobe pri odpravi bencina iz petroleja. Država je pa sklenila, vse te produkte, ki se dobijo potom odprave bencina, prepustiti enemu samemu glavnemu odjemalcu. Čistilnice se sedaj potegujejo za to.

Nov konflikt med pridelovalci sladkorne pese in sladkornimi tovarnami je nastal, kakor poroča „Union“. Med češkimi pridelovalci pese se je pričelo v najnovejšem času neko gibanje proti predsedniku Zveze, ker se enotna cena za peso, s pridržkom sladkornih tovarn v svoječasni pogodbi ni pokazala kot trajna, posebno, ker so sladkorne tovarne večjim pesnim producentom 10 do 20 vinarjev več, kot pa iznaša enotna cena, plačale in so se na temelju tega že sklepale pogodbe. To je pridelovalce tembolj razjezilo in vznevoljilo, ker je zastopnik njihove zadruga svoj

čas to enotno ceno kot poseben pridobitek hvalil. Na zborovanju, ki se je vršilo zaogledel med našelstvom zadruga pridelovalcev sladkorne pese, se je prav živahno razpravljalo o tem in se je poslala prošnja na namestnika grofa Kondenhoveja, naj učini, da tovarne ne bodo plačevale povišanih cen. Namestnik je pa to odklonil s pripombo, da so tovarne po pogodbi v pravici. Dalje je odklonil namestnik tudi drugo prošnjo, da bi deloval na to, da stvar ne bi prišla v javnost.

Novi ameriški carinski predpisi. Po novi ameriški carinski tarifi so glede določbe carinsko-vrednosti blaga nastale precejšnje preuredbe. V Zveznih državah se vrši ocenjevanje vpeljanega blaga na temelju v izvozni državi vpeljane tržne cene ali cene na veliko. V onih slučajih, v katerih ne obstoji občna cena za kako blago v izvoznih deželah, (ker se blago napravi n. pr. samo za izvoz, ali se pošilja v drugačnem ovitku v tuje države, ali pa ker se doma ne prodaja na veliko) se je dosedaj po nemško-ameriški pogodbi, ki pa velja tudi v drugih državah, in pri nas v Avstriji, določila cena za blago v velikem. Finančno ministrstvo Zveznih držav je pa izdalo 25. oktobra l. l. okrožnico, v kateri izjavlja, da ostanejo zgoraj omenjene določbe v veljavi do konca termina še samo za Nemčijo in Nizozemsko, za druge države stopijo pa že določila nove tarife v veljavo. Po tej ne sme biti tržna cena v Zvezne države upeljanega blaga, ki se ne prodajai doma na de' belo, višja, kot je cena v Zveznih državah. Odrtgajo se pa od tega vsi stroški za carino, prevoz, zavarovalni in komisijski stroški do 6%. Nemško-ameriška trgovinska pogodba se neha dne 7. februarja 1910, in z Nizozemsko pa 7. avgusta 1910. Do tega časa bodele ti dve državi vživali še olajšave, ki so odtegnjene našim izvoznikom. Tudi drugim državam dovoljene koncesije nemško-ameriške pogodbe, ki niso v nasprotju z novo tarifo, ostanejo vsaj zdaj še pri starem, tako pred vsem priznavanje spričeval trgovinskih zbornic o ceni blaga.

Razgled po svetu.

Orli pri Čehih. Med moravskimi Čehi se je je lo prav živahno gibanje med mladino. Telovadska organizacija, slična kot pri nas, se je med njimi že ustanovila in prav lepo napreduje. Orel ima že 100 odsekov s 5000 člani skupaj. Tudi na Dunaju imajo Čehi že Orla. Priredili so že tudi javno telovadbo. V kratkem se ustanovita na Dunaju zopet dva odseka za okraje, in tu bodo tudi slovenski višokošolci, ki so Orli, telovadili in se urili. Sprožila se je misel, da bi prihodnje leto nastopili kje skupno: slovenski in češki Orli. Toli koristna in tako potrebna katoliška telovadna organizacija je našla med brati Čehi najrodovitnejša tla, in kmalu bo vzletel katoliški Orel kvišku ravno tam, kjer so jeli svobodomislec razširjati svoje pogubonosne nauke med Slovane.

Klub gluhonemih. V Londonu je med mnogimi klubi klub, ki se more imenovati res vzoren. V tem klubu sedite, pišete ali berete popolnoma mirni in zadovoljni, ker se ni treba bati, da vas bo nadlegoval kak brbljav človek. Ta klub se imenuje klub gluhonemih in njegovi člani morejo biti samo gluhonemi ljudje. Tu se nič ne govori, ampak se sporazumeva samo s kretnjami rok, ki jih gluhonemi uporabljajo mesto govora. Po pravilih kluba je dovoljeno članom uvesti v klubove prostore kakega gosta, ki pa mora biti tudi gluhi. Marsikdo bi mislil, da mora biti v tem klubu zelo dolgočasno, ker se ne morejo ljudje razgovoriti. Ali temu ni tako? Gluhonemi ljudje so po naravi veseli, a žalostni so samo tedaj, kadar so med ljudmi, ki jih priroda ni zenačila z njimi. A kadar so med svojimi sovrstniki, zaigra se jim srce in popolnoma zadovoljni odigrajo kako igro in izpijejo čašico vina ali piva. V svojem klubu pozabijo na svojo nesrečo in tolažijo se z enako usodo svojih tovarišev.

Napad na škofa. Iz Lime v Peru (v Južni Ameriki) poročajo, da je bil ubit škof Cuzca. Napadalec je vrgel bombo v voz, s katerim se je peljal škof na izprehod s svojim tajnikom. Škof je bil na mestu mrtev, a tajnik njegov težko ranjen.

Kdo je prvi preletel preliv La Manche? Zgodovina zrakovplovstva nam dokazuje, da je 7. januarja l. 1785. neki Blanchard s svojim zrakovplovom prvi preletel preliv La Manche. To potovanje je trajalo dve uri 45 minut. Isto leto je poizkusil Pilater de Rosier, prvi človek, ki se je dvignil z zrakovplovom v zrak leta 1783., isto voznjo čez omerjeni preliv. Njegov zrakovplov pa se je v višini 1600 čevljev užgal in Rosier ter njegov spremljevalec Romain sta našla smrt v merskih valovih. Torej ni preletel Bleriot prvi preliva La Manche, ampak Blanchard. Prvi je rabil samo 35 minut za svoj polet, drugi pa 165 minut.

Gosli za 125.000 frankov. Francoski časopisi poročajo, da je znameniti umetnik na gosli Willy Burmester, kupil pred nekoliko dnevi neke gosli Stradivarijevega izdelka iz leta 1717. za 125.000 frankov. Kako dragocene morajo biti te gosli umetniku! To je njegovo edino in največje imetje, a poleg tega tudi nova reklama za njegove koncerte, ki mu bodo v nekoliko priredbah dvakrat toliko prinesli, kot so ga gosli veljale.

Trgovina z opijem. Kot se iz New-Yorka poroča, se bo Kitejska pridružila predlogu Zedinjenih držav, da se bo vršila v Haagu druga konferenca zaradi prodaje opija ter bo pooblastila svoje odposlance, da razpravljajo na mednarodnem razgovoru, kako naj se odpravi trgovina z opijem.

MALA NAZNANILA

ki se sprejemajo po 2 vin. od besede, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasniti o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Ovsnu in krepko letošnje haloško vino lastni pridelek oddaja kaplanja sv. Barbare v Halz zah s post-je Ptuj po 30 K hl. Sodi se posod jo. 224

Lepo stanovanje, dve sobi, kuhinja, slet in vrt se da s 1. decembrom t. l. v najem, Pobrežje št. 229 pri Mariboru. 912

Pozor Slovenci!

Izčelujem obleke vsake vrste iz garantirano pristnega domačega in tujega sukna po najnižji ceni. Postrežba točna in solidna. Franjo Pakj, krojač, Dol pri Planini.

Naznanjam, da sem otvoril vino-toč brez ulice in da točim vino domačega pridelka po najnižji ceni. Za obilen obisk se priporoča Pakj Jožef, veleposestnik, Dol pri Planini. 153

Hotel

Pri belem volu v Celju

sredi mesta, blizu vseh uradov; za tuje 30 sob z vso ugodnostjo pri nizkih cenah, tudi mesečna stanovanja s hrano za letoviščarje; izborna kuhinja, vedno sveže pivo, različna vina; po letu senčnat vrt; vozovi v hiši vsak čas na razpolago: : : 51

se priporoča za obilni obisk. :

Pozor! Slovenci! Pozor! Josip Macuh, Maribor

Stolna ulica št. 5.

se priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek. Postrežba točna, cene nizke! Na razpolago je tudi velika zaloga izgotovljenih oblek po jako nizkih cenah. 48

Olje od motorja oddaje 100 kg. po 25 K. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4 1/2 % brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5 % do 5 1/2 % brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev. 4

Slovenski krojač Jakob Vezjak

v Mariboru, Šolska ulica 4

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih oblek za gospode in dečke po naj-novejšem kroju. Velika zaloga vsakovrstnega : : : sukna iz domačih in tujih tovarn. : : : Izdelujejo se tudi vsakovrstne pletenine na stroje. 36

Izvrstno domače usnje :

priporoča po najnižji ceni

Elizabeta Welle, usnjarija v Framu. 71

Novosti!

Za moške in ženske krasno zimsko blago

pri Druškovič-u v Slovenjgradu.

Slovenski brivec!

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu najtopleje priporočam svojo

moderno urejeno brivnico.

:: Postrežba čista, točna in solidna. :: Izdelujem tudi lasulje in kupujem lase.

IVAN BERGLEZ, brivec Maribor, Šolska ulica 2. 55

Brzjavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“. Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba Brzjavi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamnoseško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška : : : obrt s strojnim obratom. : : : Izvrševanje vseh stavbenih del: kakor stopnic, fasad, podbojev, pomolov, nastavkov itd. iz različnih kamenov in cementa. : : :

Specialna delavnica in podobarski atelje za umetna cerkvena dela kakor: altarjev, obhajilnih miz, prižnic, kropilnih in krstnih kamnov itd. : : : Brušenje, puliranje in struganje kamena s stroji. : : :

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih spomenikov iz različnih marmornih vrst granitov in sijenitov po raznovrstnih narisih in nizkih cenah. Naprava zidanih ali betoniranih : : : rodbinskih grobišč (rakev). : : :

Tlakovanje cerkva, dvoran in hodnikov s samotnim ali cementnim : : : tlakom. : : : Izdelovanje pohištvenih plošč iz različnih najbolj idočih marmornih : : : vrst v vseh oblikah. : : : Popravljanje spomenikov, udela-vanje napisov v iste. : : :

Soške potrebščine

kupite po ceni in dobro edino pri tvrđki :

== Goričar & Leskovšek == v CELJU, Graška ulica št. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga šolskih tiskovin, papirja, peres, svinčnikov, peresnikov, raznovrstnih črnih in tušev, kamenčkov, gob, tablic, uradnih zavitek in strun.

NA DEBELOI

NA DROBNOI

Veliko denarja

Pravična mera in vaga

si vsakdo prihrani, kdor kupi priznano dobro : : : in močno blago v pošteni trgovini : : :

Franc Kartin-a naslednik 202 JANKO ARTMAN

v Št. Juriu ob južni železnici.

Velikanska zaloga najboljšega manufakturnega, specerijskega in železninskega blaga po čudovito nizkih cenah, vedno sveže blago.

Izdelovatelj cerkvenega orodja in posode Karol Tratnik, Maribor

Župnijska ulica št. 3. Svoji k svojim! 38 Svoji k svojim!

Dražba cerkvenega vina
= 250 hekt. =
 bo 1. in 9. decembra t. l. ob 11.
 uri predpoldne pri Sv. Petru
 niže Maribora.

Svoji k svojim!
Urar, očalar
in zlatar
Franjo Bureš
 Maribor
 Tegethoffova cesta 33

pred kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine,
 srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in
 jasnim glasom iz najboljših tovarn.
 10 Priznana najboljša igle za gramofone.
 Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Cerkveni in sobni slikar in pleskar
Franjo Horvat
 MARIBOR, Kasinoasse šte. 2.

Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu ob-
 činstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob,
 društvenih odrov, napisov na steno,
 deske, plošče in steklo ter za
 vsa v pleskarsko in slikar-
 sko stroko spadajoča
 : : dela. : : 53

Postrežba točna! : : : : Cene nizke!

Velika
 božična prodaja po zelo
 znižanih cenah se vrši v
 narodni veletrgovski hiši
 R. Stermecki, Celje.
 Poštne pošiljatve čez
 K 20.— franko.

Cerkveni slikar
Peter Marković
 akadem. slikar v Rožeku na Koroškem

se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov.
 občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarj,
 božjih grobov, altarnih in bandernih slik, križevih
 potov itd. vse na posebno trpežno platno in v
 jako stanovitnih barvah; popravlja umetniško sta-
 re umetne slike. Sprejema vsa večja dela: sli-
 kanje cerkvâ v različnih slogih, cele notranje
 poprave cerkvâ (v tem slučaju poskrbi in posre-
 duje vse druge umetnike in rokodelce). Cene po
 dogovoru in brez vse konkurence.

Slovenci! Podpirajte svoje somišljenike!

Izšel je lep
stenski koledar
 za leto 1910.

Gostilne, društva, šole in župnijski uradi
 ga dobivajo brezplačno. Poslati je treba
 le znamko za poštino. Dobiva se samo
 pri gospodu Ivanu Kline-u, tipograf
 Koroška cesta v Mariboru.

Ignac Božič
 narodni krojač v Mariboru,
 Tegethoffova ulica 16, v hiši dr. Rosine

se priporoča slavnemu občinstvu, kakor tudi
 preč. duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih
 oblek in talarjev po najnižji ceni. Zaloga
 vsakovrstnega blaga in gotovih pelerin.

78 V nujnih potrebah se vsakovrstna
 obleka v 24 urah zgotovi.

Restavracija
Narodni dom
 v Mariboru.

Izhorna kuhinja, izvrstna vina ka-
 kor: haloško, ljutomersko, dr. Thur-
 nejev muškatelec, mozlec, vinarec,
 bizeljčan, konjičan itd.
 Pivo iz budjeviške češke pivovarne.
 Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni.
 Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča 37
Lojzika Leon.

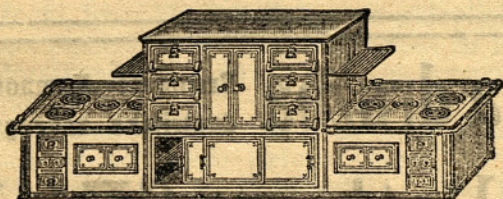
Alojz Šumenjak
 Maribor, Tegethoffova ulica št. 31
 priporoča svojo
 trgovino z mešanim bla-
 gom in deželnimi pridelki.
 Vsem cenjenim narodnim odjemalcem jamči za
 sveže blago najboljše kakovosti, posebno za božične
 praznike. Postrežba točna in solidna. Prodajajo se
 tudi razne žganjice. 226

Edina narodna steklarska trgovina
Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kame-
 nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za po-
 dobe. Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in pri-
 vatnih stavbah. 2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!
 Na debelo. Na drobno.

Tovarna za peči H. KOLOSEUS
 Wels, Gornje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa,
 emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele,
 restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s sopenom, s
 plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer
 ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni
 Koloseus-štedilniki in manj vredni izdelki naj se vra-
 čajo. Ceniki zastoj.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
 vadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4½%.
 Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
 1. julija vsakega leta. Hranilne knjizice se spre-
 jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
 stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so
 poštne hranilne položnice na razpolago (šek konto
 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni
 varnosti po 4½%, na vknjižbo sploh po 5%, na
 vknjižbo in poroštvo po 5½%, in na osebni
 kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vre-
 dnostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih za-
 vodih prevzame posojilnica v svojo last proti po-
 vrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica
 brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
 in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izvemši
 praznike. — V uradnih urah se sprejema in iz-
 plačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12.
 dopoldne in od 2.—5. dopoldne. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.